

BIULETYN NR 1/2011

ORZECZNICTWO
SĄDU APELACYJNEGO
W KATOWICACH
i SĄDÓW OKRĘGOWYCH

REDAGUJE ZESPÓŁ w składzie:

SSA Ewa Jastrzębska

SSA Wojciech Bzibziak

SSA Mirosław Ziaja

Skład i opracowanie graficzne: Wanda Łaptaś

Aleksandra Stecko

SPIS TREŚCI

Rozdział I	str. 3 - 13
ORZECZENIA Z ZAKRESU PRAWA KARNEGO MATERIALNEGO	
Rozdział II	str. 13- 25
ORZECZENIA Z ZAKRESU PRAWA KARNEGO PROCESOWEGO	
Rozdział III	str. 26 - 30
ORZECZENIA Z ZAKRESU PRAWA CYWILNEGO – KODEKS CYWILNY	
Rozdział IV	
ORZECZENIA Z ZAKRESU KODEKSU POSTĘPOWANIA CYWILNEGO	str. 31 – 32
Rozdział V	
USTAWA Z DNIA 24.06. 1994R. O WŁASNOŚCI LOKALI	str. 32
Rozdział IV	str. 33 - 43
ORZECZENIA Z ZAKRESU PRAWA PRACY I UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH	

Aktualne i archiwalne egzemplarze Biuletynu Sądu Apelacyjnego
dostępne są na stronie internetowej:
www.katowice.sa.gov.pl

ORZECZENIA Z ZAKRESU PRAWA KARNEGO MATERIALNEGO

1.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 13 stycznia 2011r roku

sygn. akt II AKa 451/10

Art. 9 kk i art.59 ust.2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii

Czym innym jest ustalenie, że sprawca przewidywał małoletniość odbiorcy udzielanego narkotyku i godził się na nią, a czym innym uznanie (ocena), że mógł wiedzieć, a co najmniej przypuszczać, że jest on małoletni.

O ile pierwsze odpowiada ustawowej definicji umyślności, o tyle drugie może być odczytane - pod warunkiem spełnienia dalszych przesłanek z art. 9§2 kk - jedynie w kategoriach działania nieumyślnego. Innymi słowy nie zawsze z faktu, że ktoś mógł przewidzieć określony stan rzeczy, objęty znamieniem zarzucanego mu czynu wynika, że - w krytycznym czasie - rzeczywiście go przewidywał i na stan ten się godził.

*Przewodniczący: SSA Mariusz Żak (spr.)
Sędziowie: SSA Mirosław Ziąja
SSA Elżbieta Mieszczaińska*

2.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 13 stycznia 2011roku

II AKa 451/10

Art.59 ust.1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii

Udzielający narkotyku innej osobie działa w celu osiągnięcia korzyści majątkowej nie tylko wówczas, gdy udziela go odpłatnie (sprzedaje) i od razu uzyskuje zapłatę, ale także wówczas, gdy rezygnuje z zapłaty, lecz wyłącznie dlatego, że chce w ten sposób „pozyskać” nabywcę na przyszłość, zapowiadając, że za kolejne porcje trzeba będzie zapłacić.

Motyw (cel) korzyści majątkowej, wynikającej z kreowanego w ten sposób popytu, często przez uzależnienie odbiorcy od środków odurzających, jest w takim przypadku oczywisty. Wskazana praktyka należy do metod stosowanych powszechnie przez dealerów narkotykowych, dążących w ten sposób do poszerzenia rynku zbytu i powiększania osiąganych, nielegalnych zysków.

*Przewodniczący: SSA Mariusz Żak (spr.)
Sędziowie: SSA Mirosław Ziąja
SSA Elżbieta Mieszczaińska*

3.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 13 stycznia 2011 roku

II AKa 443/10

Art. 10 § 2 kk, art. 18 upn

Postępowanie karne wobec sprawcy odpowiadającego w trybie art. 10 § 2 k.k., jeżeli wszczęto je przed ukończeniem przez oskarżonego 18 roku życia, toczy się zgodnie z przepisami kodeksu postępowania karnego, ale z modyfikacjami unormowanymi przepisem art. 18 § 2 pkt 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (j.t. Dz. U. z 2010 r., Nr 33 poz. 178, z późn. zm.).

Uprawnienie do udziału w procesie karnym w charakterze strony przysługujące rodzicom w oparciu o przepis art. 18 § 2 pkt 1 c) u.p.n. wygasa z chwilą ukończenia przez oskarżonego 18 roku życia.

*Przewodniczący: SSA Alicja Bochenek
Sędziowie: SSA Aleksandra Malorny
SSA Robert Kirejew(spr.)*

4.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 8 grudnia 2010 roku

II AKa 192/10

Art. 12 kk

Niewątpliwie trudności interpretacyjne stwarza zawarta w art. 12 k.k. przesłanka "krótkich" odstępów czasu między poszczególnymi zachowaniami składającymi się na przestępstwo ciągle. Przepis art. 12 k.k. nie zawiera w tym względzie żadnych wskazówek interpretacyjnych, niemniej odstępy czasu między poszczególnymi zachowaniami istotnie nie mogą być duże. Należy zatem uwzględnić, że w analogicznym przepisie art. 6 § 2 k.k.s. ustawodawca wprowadził ustawą nowelizacyjną z dnia 7 lipca 2005 r. (Dz.U. Nr 178, poz. 1479) określenie, iż za krótki okres czasu uważa się okres najwyżej sześciu miesięcy. Jest to wskazówka interpretacyjna także dla wykładni art. 12 k.k., gdyż trudno przyjąć, aby identyczne pojęcia użyte w dwóch pokrewnych aktach prawnych rozumiane były odmiennie.

*Przewodniczący: SSA Grażyna Wilk
Sędziowie: SSA Wiesław Kosowski
SSA Elżbieta Mieszczanińska(spr.)*

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 10 listopada 2010 roku

II AKa 329 /10

Art. 60 § 2 kk

Kodeks karny w art. 60 § 2 nie zawiera wskazania wszystkich okoliczności, w których możliwe jest nadzwyczajne złagodzenie kary. Wskazuje na to zwrot "w szczególności", poprzedzający przykładowe li tylko określenie wymienionych wypadków. Możliwe jest zatem powołanie się przez sąd na inną niż wymieniona w art. 60 § 2 pkt 1-3 okoliczność, której natura wskazuje na celowość zastosowania nadzwyczajnego złagodzenia kary. Może być tak, że w danej sprawie wystąpi kilka takich okoliczności łagodzących, które oddzielnie brane pod uwagę same nie uzasadniałyby nadzwyczajnego złagodzenia kary. Natomiast rozpatrywane łącznie spełniać mogą warunek nadzwyczajnego wypadku, w którym nawet najniższa kara byłaby niewspółmiernie surowa. W takim przypadku nie chodzi o zbieg kilku niezależnych, ustawowo określonych podstaw do nadzwyczajnego złagodzenia, lecz o sumę innych okoliczności łagodzących, z których żadna samodzielnie nie może prowadzić do nadzwyczajnego złagodzenia. Należy uznać, że sąd ma możliwość w takim przypadku zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary opierając się na sumie okoliczności zachodzących w sprawie, jeśli tylko łącznie spełniają one warunki wymienione w ustawie dla nadzwyczajnego złagodzenia kary, przede wszystkim co do uznania wypadku za "szczególnie uzasadniony" oraz co do uznania grożącej kary za "niewspółmiernie surową". Chodzi tu o niewspółmierność kary do tej, którą należałoby wymierzyć uwzględniając stopień winy i stopień społecznej szkodliwości czynu. Ta niewspółmierność powinna być widoczna, choć nie musi być rażąca. O zastosowaniu w takim przypadku nadzwyczajnego złagodzenia kary decyduje całokształt okoliczności dotyczących nie tylko popełnionego czynu, ale także osoby sprawcy, analiza których – z uwzględnieniem zasad wymiaru kary określonych w ustawie – pozwala dopiero na ocenę, czy orzeczenie kary współmiernej jest możliwe w ramach ustawowego zagrożenia, czy dopiero kara poniżej tej granicy spełni rolę kary sprawiedliwej.

Przewodniczący: SSA Michał Marzec
Sędziowie: SSA Elżbieta Mieszczarska(spr.)
SSA Piotr Mirek

6.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 9 lipca 2010 roku

II AKa 405 /10

Art. 89 § 1 i § 1 a kk

Art. 4 kk

Literalna wykładnia przepisu art. 89 § 1a kk wskazuje, że jego uregulowanie dotyczy takiej sytuacji, w której za każde zbiegające się przestępstwo wymierzona została kara pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania. Gdyby wolą ustawodawcy było objęcie tym przepisem także sytuacji faktycznej, która kształtuje się w niniejszej sprawie, a mianowicie, w której tylko za część zbiegających się przestępstw orzeczona została kara pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania, to redakcja tego przepisu wprost zawierałaby takie rozwiązanie. Wniosek tego rodzaju nasuwa chociażby analiza dyspozycji przepisu art.89 §1 kk, który zawiera sformułowanie: „... w razie skazania za zbiegające się przestępstwa na kary pozbawienia wolności ... z warunkowym zawieszeniem i bez warunkowego zawieszenia ...”.

Zestawienie treści tych dwóch przepisów oraz ich wzajemne porównanie prowadzi do wniosku, że ustawodawca stanowczo rozróżnia sytuację w której za wszystkie przestępstwa pozostające w zbiegu wymierzona jest kara tego samego rodzaju, w przypadku regulowanym przez przepis art.89 §1a kk kara – pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania oraz kary różnego rodzaju, jak w sytuacji, o której mowa w art.89 §1 kk.

Do powyższego, jedynie dla porządku dodać trzeba, że stosowanie przepisu art.89 §1a wymaga analizy w kontekście uregulowania zawartego w art.4 §1 kk.

*Przewodniczący: SSA Paweł Węgrzynek
Sędziowie: SSA Wojciech Kopczyński
SSA Aleksandra Malorny (spr.)*

7.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 2 grudnia 2010 roku

II AKa 393/10

Art. 91 § 2 kk

Artykuł 91 k.k. jest umieszczony w rozdziale dotyczącym wyłącznie zasad wymiaru kary w przypadku tzw. realnego (rzeczywistego) zbiegu przestępstw. Z takim zbiegiem mamy do czynienia wtedy, gdy sprawca kilkoma czynami popełnia nie jedno, lecz kilka przestępstw, każde realizujące nowy zamiar przestępny. Przepis ten pozwala, w przypadku spełnienia przesłanek w nim określonych, na uproszczone orzekanie o karze. Zamiast za każde z przestępstw,

przypisanych sprawcy, wymierzać kary jednostkowe i następnie – karę łączną - uznaje się oskarżonego za winnego konkretnych przestępstw, bez potrzeby orzekania kar jednostkowych.

Zawsze więc należy oskarżonemu najpierw przypisać popełnienie konkretnych przestępstw, ze wskazaniem ich kwalifikacji prawnej, a następnie wymierzyć za nie jedną karę z powołaniem art. 91 § 1 kk . Sąd Okręgowy uczynił dokładnie na odwrót, tym samym dopuszczając się oczywistej obrazy art. 91 § 1 kk najpierw powołując go w podstawie skazania, a następnie pomijając w podstawie prawnej wymiaru kary.

Przewodniczący: SSA Beata Basiura

Sędziowie: SSA Piotr Mirek

SSA Michał Marzec (spr.)

8.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 4 listopada 2010 roku

II AKa 338/10

Art. 148 § 1 kk

Art.9 kk

W sprawach o zabójstwo niezwykle rzadko zdarza się, że sprawca artykułuje swój zamiar. Zazwyczaj ustala się go na podstawie okoliczności jakie towarzyszą zabójstwu.

Oskarżony dążąc do zrealizowania zamiaru pozbawienia życia pokrzywdzonej czynił to na trzy sposoby : bił i kopał ją po najbardziej newralgicznej części ciała jaką jest głowa, uderzał wielokrotnie jej głową o betonowe podłozę, dusił ją rękami za szyję z siłą, która uniemożliwiła jej wydobyć głos i spowodowała wylewy podspojówkowe, oraz włożył jej do gardła knebel, wpychając go na głębokość około 10 cm plastikową listwą, która w wyniku użytej siły wygięła się pod kątem 90°. Nie ma zatem najmniejszych wątpliwości, że oskarżony działał z zamiarem bezpośrednim pozbawienia życia pokrzywdzonej.

Przewodniczący: SSA Beata Basiura

Sędziowie: SSA Bożena Summer-Brason (spr.)

SSA Waldemar Szmidt

SSA Małgorzata Niementowska

SSA Grażyna Wilk

9.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 9 grudnia 2010 roku

II AKa 384/10

Art. 193 kk

Wdarcie w rozumieniu przepisu art.193 kk to wejście połączone z pokonaniem przeszkody, lecz nie chodzi tu o przeszkodę o charakterze fizycznym, ale o przełamanie woli osoby uprawnionej, która dla wdzierającego się stanowi barierę do pokonania. Sposób naruszenia woli osoby uprawnionej może być różny, jest on przy tym okolicznością drugorzędną, nieistotną z punktu widzenia bytu samego przestępstwa. Niezależnie zatem od potocznego rozumienia i prawnej interpretacji, zwrot „wdarcie się” posiada tożsame znaczenie.

*Przewodniczący: SSA Paweł Węgrzynek
Sędziowie: SSA Wojciech Kopczyński
SSA Aleksandra Malorny (spr.)*

10.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 20 stycznia 2011 roku

II AKa 434/10

Art. 198 kk

Skoro czyn zabroniony z art. 198 k.k. polega na wykorzystaniu bezradności albo niepoczytalności, to art. 198 k.k. nie może być odczytywany jako statuujący uniwersalny zakaz wszelkich stosunków seksualnych z osobami znajdującymi się w takich stanach.

Przestępstwo z art. 198 k.k. popełnione być może jedynie z zamiarem bezpośrednim. Przesądza o tym znamię "wykorzystując". Wykorzystanie określonego stanu rzeczy (bezradności bądź niepoczytalności ofiary) zakłada bowiem świadomość po stronie sprawcy, że dany stan rzeczy zachodzi (na pewno bądź przypuszczalnie). Ponadto nie można doprowadzić do określonego aktu seksualnego bez nastawienia woli w tym właśnie kierunku, a więc sprawca ów uświadomiony stan rzeczy traktuje jako środek do osiągnięcia celu.

*Przewodniczący: SSA Witold Mazur
Sędziowie: SSA Jolanta Śpiechowicz (spr.)
SSA Piotr Mirek*

11.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 8 grudnia 2010 roku

II AKa 192/10

Art. 258 § 1 kk

Zorganizowana grupa, mająca na celu dokonywanie przestępstw, tym różni się od innej grupy (szajki) przestępców, że jest zorganizowana, a więc posiada trwałą strukturę, czy to pionową - z przywódcą kierującym działalnością, czy poziomą - z reguły ze stałym gronem uczestników koordynujących działalność według ustalonych reguł i tym, że jej grono nie nawiązuje kontaktu dla dokonania pojedynczych przestępstw, lecz z góry zakłada systematyczne popelnienie możliwie wielu przestępstw.

*Przewodniczący: SSA Grażyna Wilk
Sędziowie: SSA Wiesław Kosowski
SSA Elżbieta Mieszczarska(spr.)*

12.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 9 grudnia 2010 roku

II AKa 397/10

Art. 276 § 1 kk

Znamię „ukrywania” dokumentu interpretowane winno być jako utajnienie miejsca jego przechowywania, umieszczenie w takim miejscu, o którym jego legalny dysponent nie wie. Istota ukrycia polega zatem na ulokowaniu dokumentu w miejscu nieznanym dla osoby uprawnionej, gdy sprawca swoje działanie w sposób świadomy ukierunkowuje na wywołanie takiego stanu, aby dokument był ukryty, schowany, niedostępny dla osoby uprawnionej. Zachowanie oskarżonego nie zmierzało do wywołania takiego skutku. Przeciwnie, to sama pacjentka przekazała oskarżonemu swój dowód osobisty w swoistą formę zastawu do czasu zapłaty całości należności za wykonaną usługę, miała pełną świadomość tego, gdzie ten dokument się znajduje, nie domagała się jego zwrotu. Nie można zatem w tej sytuacji mówić o „ukryciu dokumentu” w rozumieniu przepisu art.276 kk.

*Przewodniczący: SSA Mariusz Żak
Sędziowie: SSA Beata Basiura (spr.)
SSO del.Piotr Pośpiech*

13.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 2 grudnia 2010 roku

II AKa 393/10

Art. 286 § 1 kk

Przestępstwo oszustwa z art. 286 § 1 k.k. jest przestępstwem materialnym, znamionnym skutkiem w postaci doprowadzenia do niekorzystnego rozporządzenia mieniem podjętego przez osobę wprowadzoną w błąd, osobę, której błąd wyzyskano albo też osobę, której wyzyskano niezdolność do należytego pojmowania przedsiębranego działania. Znamię "doprowadza" zakłada istnienie związku przyczynowego między zachowaniem sprawcy, a zachowaniem pokrzywdzonego i rezultatem w postaci niekorzystnego rozporządzenia mieniem przez tego ostatniego. Nie jest zatem możliwe popełnienie oszustwa poprzez niekorzystne rozporządzenie mieniem przez pokrzywdzonego, które dokonuje się bez jego wiedzy bądź udziału.

Skoro nie można mówić o oszustwie w sytuacji gdy sprawca dokonuje określonych czynności bez wiedzy i woli pokrzywdzonego, to nie można przypisać oskarżonej przestępstwa oszustwa ustalając jedynie, iż zafalszowała dokumentację księgową Wspólnoty, a w latach 1999-2004 w majątku Wspólnoty wystąpiła strata środków finansowych i nie było ich na koncie w takiej wysokości w jakiej być powinny. Tymczasem Sąd Okręgowy zaakceptował konstrukcję przestępstwa oszustwa polegającego na tym, że oskarżona bez wiedzy i woli pokrzywdzonego prowadziła nierzetelną dokumentację księgową i doprowadziła do niedoboru w majątku Wspólnoty Mieszkaniowej, przy czym tych pieniędzy nie przywłaszczyła.

*Przewodniczący: SSA Beata Basiura
Sędziowie: SSA Piotr Mirek
SSA Michał Marzec (spr.)*

14.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 30 grudnia 2010 roku

II AKa 422/10

Art. 8 ustawy rehabilitacyjnej

Straty, jakie zdaniem wnioskodawcy poniósł on przygotowując się do wyjazdu z Polski nie są szkodą mającą bezpośredni związek z faktem internowania i jako takie nie mogą być zrekompensovane w trybie przewidzianym Ustawą z dnia 23 lutego 1991 r.

*Przewodniczący: SSA Marek Charuza
Sędziowie: SSA Jolanta Śpiechowicz (spr.)
SSO del. Aleksandra Sikora*

15.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 10 listopada 2010 roku

II AKa 346/10

Art. 8 ust. 1 ustawy rehabilitacyjnej

Błędne jest założenie, że skoro maksymalne okresy internowania wynosiły 1 rok to osoby, które były internowane krócej winny otrzymać proporcjonalnie niższe kwoty zadośćuczynienia, stanowiące odpowiednio niższą część kwoty 25 000 złotych.

*Przewodniczący: SSA Michał Marzec (spr.)
Sędziowie: SSA Elżbieta Mieszczaińska
SSA Piotr Mirek*

16.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 2 grudnia 2010 roku

II AKa 374/10

Art. 8 ust. 1 i 5 ustawy rehabilitacyjnej

Ustawodawca nie zawarł definicji wskazanego w art. 8 ust. 5 pojęcia „zaprzeczenie działalności na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego” wobec czego wykładnia tego przepisu należy do sądu orzekającego.

Dla przyjęcia, iż mamy do czynienia z zaprzeczeniem działalności na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego nie jest wystarczające pozytywne ustalenie, że taka osoba podpisała zobowiązanie do współpracy z Służbą Bezpieczeństwa w sytuacji gdy do podjęcia faktycznej współpracy nie doszło.

Odszkodowanie nie jest ograniczone jedynie do strat związanych bezpośrednio z pobytem w ośrodku odosobnienia i obejmuje też dalszy uszczerbek majątkowy powiązany przyczynowo z wykonaniem decyzji o internowaniu, tym niemniej nie ulega też wątpliwości, że należy wykazać istnienie tego związku przyczynowego pomiędzy pozbawieniem wolności będącego rezultatem wykonania decyzji o internowaniu, a powstałą szkodą.

*Przewodniczący: SSA Grażyna Wilk (spr.)
Sędziowie: SSA Elżbieta Mieszczaińska
SSA Wiesław Kosowski*

17.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 13 stycznia 2011 roku

II AKa 429/10

Art. 8 ust. 5 ustawy rehabilitacyjnej

Sformułowanie „okres” użyte w art. 8 ust. 5 cyt. ustawy powinno odnosić się także do czasu od 1 stycznia 1944 r. do 31 grudnia 1989 r. Zatem pojęcie „okresu będącego podstawą stwierdzenia nieważności orzeczenia albo uznania za nieważne decyzji określonej w ust. 1” należy rozumieć jako czas w którym zapadały orzeczenia, które po wejściu w życie ustawy lutowej uznawano za nieważne i czas wydawania decyzji o internowaniu, które na mocy art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 19 września 2007 r. o zmianie ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego z mocy prawa stały się nieważne. Nie chodzi w tym przypadku okresy związane z poszczególnymi orzeczeniami i decyzjami odnoszącymi się do konkretnych osób, mimo użycia liczby pojedynczej, ale generalnie o okres w jakim zapadały wszystkie te orzeczenia i decyzje.

Intencją ustawodawcy było zatem wyłączenie z możliwości dochodzenia odszkodowania i zadośćuczynienia osób, które w jakimkolwiek momencie swojego życia w okresie od 1 stycznia 1944r. do 31 grudnia 1989r. prowadziły działalność sprzeczną z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.

Obowiązujące sformułowanie jest bardziej pojemne niż projektowane i mieści się w jego zakresie zarówno osoby będące tajnymi świadomymi współpracownikami, ale też np. byli członkowie kierownictwa PZPR podlegający internowaniu oraz wszyscy inni, których działalność była zaprzeczeniem działalności patriotycznej.

*Przewodniczący: SSA Beata Basiura
Sędziowie: SSA Grażyna Wilk
SSO del. Piotr Pośpiech(spr.)*

18.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 4 listopada 2010 roku

II AKa 363/10

Art. 11 ust. 2 ustawy rehabilitacyjnej

Przepisy ustawy lutowej w art.11 ust.2 pozwalają wyjątkowo na dochodzenie odszkodowania i zadośćuczynienia za represje związane z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego nawet wówczas, gdy wobec takiej osoby nie toczyło się żadne postępowanie, a mimo tego w ramach represji osoby te zostały pozbawione życia lub wolności, gdyż najczęściej były to represje pozbawione jakichkolwiek podstaw prawnych w wyniku czego nie mogło toczyć się postępowanie zakończone orzeczeniem wymagającym unieważnienia.

Skoro więc zatrzymanie wnioskodawcy było bezprawne – było aktem świadomej represji za jego działalność niepodległościową, to nie ma też znaczenia, że broni do realizacji tego zatrzymania użyto zgodnie z przeznaczeniem. Nie sposób bowiem zachowania wnioskodawcy, który salwował się ucieczką zakwalifikować jako uzasadniającego użycie broni i to w sposób bezpośrednio prowadzący do jego śmierci. Sąd I instancji wprawdzie podkreśla, że działania polegające na fizycznej likwidacji ludzi z grupy „Bartka” skończyły się około 1948r., ale też przyznaje, że w późniejszym okresie ludzi tych wylapywano, przedstawiano zarzuty, byli sądzeni, często z podobnym skutkiem tj., orzekano kary śmierci. Uciekając bronił on więc własnego życia i zdrowia - mógł się bowiem obawiać, że w razie aresztowania z powodów politycznych zostanie tych dóbr pozbawiony na skutek określonych metod przymusu fizycznego stosowanych w czasie przesłuchania, a z uwagi na posiadanie broni palnej, granatów mógł się też obawiać najwyższego wymiaru kary, w każdym razie wieloletniego pozbawienia wolności w ciężkich warunkach.

Wskazać też należy, że funkcjonariusze otwarli ogień po to tylko, aby tej ucieczce – niezależnie od kosztów np. śmierci zatrzymanych – za wszelką cenę zapobiec, a więc że celem działania funkcjonariuszy UB było jego zatrzymanie choćby za cenę jego fizycznej eliminacji

*Przewodniczący: SSA Małgorzata Niementowska
Sędziowie: SSA Grażyna Wilk(spr.)
SSO del. Piotr Pośpiech*

PRAWO KARNE PROCESOWE

1.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 18 listopada 2010 roku

II AKa 314/10

Art. 6 kpk

Z uzasadnienia:

Nie zasługuje na akceptację pogląd Sądu I instancji przedstawiony w uzasadnieniu postanowienia oddalającego wniosek oraz uzasadnienia wyroku zawierający argument, iż oskarżony mógł ustanowić obrońcę w takim czasie i w taki sposób, aby nie doprowadziło to do potrzeby odraczenia rozprawy. Dyrektywa wynikająca z art. 6 kpk gwarantuje bowiem oskarżonemu uprawnienie do dokonania tej czynności w każdym stadium procesu, a więc również w tym momencie, w którym w niniejszej sprawie to uczynił. Odmowa odroczenia, bądź przynajmniej przerwy w rozprawie, uniemożliwiła praktycznie obrońcy zapoznanie się z aktami sprawy, w ślad za tym wyłączyła możliwość uzgodnienia z oskarżonym korzystnej dla niego linii obrony, a w konsekwencji doprowadziła do tego, iż obrona była jedynie formalną, a to zaś stanowiło rażącą obrazę art. 6 kpk i mogło mieć niewątpliwie w pływ na treść zaskarżonego wyroku.

*Przewodniczący: SSA Barbara Suchowska
Sędziowie: SSA Mariusz Żak
SSO del. Aleksander Sikora(spr.)*

2.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 9 grudnia 2010 roku

II AKa 395/10

Art. 28 kpk

Sąd I instancji orzekając w przedmiocie wydania wyroku łącznego czyni to każdorazowo w składzie 1 sędziego, nawet wobec możliwości orzeczenia kary dożywotniego pozbawienia wolności stosownie do uregulowania wynikającego z przepisu art. 88 kk, a co zatem idzie nie ma tu zastosowania przepis art. 28§4 kpk.

*Przewodniczący: SSA Małgorzata Niementowska
Sędziowie: SSA Waldemar Szmidt
SSA Mirosław Ziąja (spr.)*

3.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 8 grudnia 2010 roku

II AKz 816/10

Art. 459 § 1 i 2 kpk
Art. 35 § 1 kpk

Zażalenie nie przysługuje na przekazanie sprawy do właściwego wydziału danego sądu

*Przewodniczący: SSA Alicja Bochenek
Sędziowie: SSA Grażyna Wilk (spr.)
SSO del. Wiesław Kosowski*

4.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 22 grudnia 2010 roku

II AKz 842/10

Art. 41 § 1 kpk
Art. 459 § 1 i 2kpk

Z art. 459 § 1 i 2 k.p.k. wynika wyraźnie, że zażalenie przysługuje na trzy kategorie postanowień: zamykające drogę do wydania wyroku, co do środka zabezpieczającego oraz inne, zaskarżalne na podstawie przepisu szczególnego.

Postanowienie wydane w trybie art. 41 § 1 k.p.k. nie należy do żadnej spośród wymienionych kategorii, a zatem jest niezaskarżalne. Można je kwestionować najwyżej pośrednio, to znaczy w drodze apelacji od wyroku lub zażalenia na postanowienie kończące postępowanie.

*Przewodniczący: SSA Alicja Bochenek (spr.)
Sędziowie: SSA Paweł Węgrzynek .)
SSA Jolanta Śpiechowicz*

5.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 5 stycznia 2011 roku

II S 84 /10

Art. 96 § 1 i 2 kpk
Art. 356 § 1 i 2 kpk

Osoby o których mowa w art. 96 § 1 k.p.k., to oprócz stron, tylko takie osoby, których udział w posiedzeniu uzasadniony jest ochroną ich osobistych praw i interesów, z tym, że nie należy ich utożsamiać z publicznością. Za taką osobę może być, na przykład, uznany poręczyciel.

Przepisy Kodeksu postępowania karnego nie przewidują jawności zewnętrznej posiedzeń, czyli możliwości udziału w nich publiczności.

*Przewodniczący: SSA Witold Mazur
Sędziowie: SSA Małgorzata Niementowska
SSA Wiesław Kosowski(spr.)*

6.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 14 grudnia 2010 roku

II AKa 311 /10

Art. 7 kpk,
Art. 148 § 2 kpk

Protokół rozprawy głównej jest podstawową formą dokumentowania czynności procesowych. Jest on dokumentem o charakterze sprawozdawczym i w postępowaniu odwoławczym stanowi zasadniczy materiał dowodowy. Instancja odwoławcza nie jest związana treścią protokołu, a jego wartość dowodową winna oceniać według kryteriów związanych z zasadą swobodnej oceny dowodów. Istnienie przyczyn odwoławczych powinno być badane przez instancję kontrolną w świetle wszelkich dostępnych informacji, a nie tylko w oparciu o protokół rozprawy.

*Przewodniczący: SSA Małgorzata Niementowska (spr.)
Sędziowie: SSA Waldemar Szmidt
SSA Mirosław Ziąja*

7.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 5 stycznia 2011 roku

II AKz 879 /10

Art. 264 § 2 kpk, art. 94 § 1 pkt 4 kpk

W podstawie prawnej zaskarżonego postanowienia niesłusznie powołano przepis art. 264 § 2 k.p.k., który dotyczy wyłącznie sytuacji, gdy sąd bezpośrednio po wydaniu wyroku, mając na uwadze jego treść, po wysłuchaniu stron, wydaje postanowienie co do dalszego stosowania aresztu. Nie dotyczy natomiast sytuacji, gdy sąd wydaje kolejne postanowienie o przedłużeniu tymczasowego aresztowania w toku postępowania międzyinstancyjnego lub odwoławczego.

*Przewodniczący: SSA Witold Mazur
Sędziowie: SSA Mirosław Ziąja (spr.)
SSA Wiesław Kosowski*

8.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 23 lutego 2011 roku

II AKz 91/11

Art. 258 § 1 pkt 2 kpk, art. 268 § 1 kpk

To sąd, a nie oskarżony, decyduje o tym, którzy biegli posiadający wiedzę specjalną w określonej dziedzinie mają wydać opinię w sprawie po przeprowadzeniu stosowanego badania, a oskarżony winien się do decyzji zastosować i przebywając na wolności stawić się na każde wezwanie sądu. Nie ma on zatem uprawnienia do gołosłownego kontestowania wyznaczonych przez sąd biegłych, ich wiedzy i kompetencji zawodowych przed wydaniem opinii, do której powołani zostali przez sąd. Torpedowanie bowiem decyzji sądu i samowolne zaniechanie przez oskarżonego stawiennictwa na badania sądowo – psychiatryczne, wykluczające rzetelne określenie stanu jego zdrowia oraz ocenę powodów niestawiennictwa na rozprawę główną, uniemożliwiające w istocie poddanie się osądowi przez wyznaczony po temu organ państwa, może być uznane jako zachowanie utrudniające postępowanie karne, reperkusją którego może być nie tylko orzeczenie przepadku poręczenia majątkowego w oparciu o przepis art. 268 § 1 k.p.k., ale też niezależne od tego rozstrzygnięcia zastosowanie środka zapobiegawczego o charakterze izolacyjnym na podstawie przepisu art. 258 § 1 pkt 2 k.p.k.

*Przewodniczący: SSA Mirosław Ziąja (spr.)
Sędziowie: SSA Wiesław Kosowski
SSA Robert Kirejew*

9.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 23 lutego 2011 roku

II AKz 91/11

Art. 268 § 1 kpk art. 270 § 2 kpk, art. 98 Kro

Śmierć poręczyciela majątkowego w toku toczącego się postępowania karnego sprawia, że przedmiot tego poręczenia wchodzi w skład masy spadkowej po nim, a w jego uprawnienia wchodzi spadkobierca, którego tytuł do spadku stwierdzony został stosownym postanowieniem sądu. Co za tym idzie w sytuacji, gdy do spadku na podstawie testamentu powołany został małoletni, a poręczenie majątkowe dotyczy jednego z jego oskarżonych w sprawie rodziców, małoletni taki wprawdzie wchodzi w uprawnienia poręczyciela, jednak do jego reprezentowania przed sądem, w tym również w kwestii przepadku przedmiotu poręczenia (art. 270 § 2 k.p.k.) nie jest, z uwagi na konflikt interesów, uprawniony drugi z rodziców, którego przedstawicielstwo w innym wypadku byłoby tak naturalne, jak i prawnie uzasadnione (art. 98 § 2 i 3 k.r.o.), a

niezbędne jest ustanowienie przez sąd opiekuńczy dla małoletniego, kuratora, z wnioskiem o co wystąpić winien sąd rozpoznający sprawę, przed podjęciem decyzji co do dalszego stosowania tego środka zapobiegawczego.

*Przewodniczący: SSA Mirosław Ziąja (spr.)
Sędziowie: SSA Wiesław Kosowski
SSA Robert Kirejew*

10.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 2 lutego 2011 roku

II AKz 39/11

Art. 293 § 2 kpk, art. 329 § 1 kpk

Językowa wykładnia zwrotu „w którego okręgu prowadzi się postępowanie”, zawartego w przepisie art. 293 § 2 k.p.k. i zwrotu „w postępowaniu przygotowawczym” prowadzi do jednoznacznego wniosku, iż rozpoznanie zażalenia na postanowienie prokuratora co do zabezpieczenia majątkowego przez właściwy funkcjonalnie sąd rejonowy, winno mieć miejsce w czasie trwania postępowania przygotowawczego, a więc w jego toku, a nie po jego zamknięciu związanym z wniesieniem aktu oskarżenia do sądu merytorycznie właściwego do rozpoznania sprawy w przedmiocie głównego nurtu procesu karnego.

Zatem nierozpoznanie zażalenia na postanowienie prokuratora co do zabezpieczenia majątkowego przez sąd rejonowy, w którego okręgu prowadzi się postępowanie, w trybie o jakim mowa w przepisach art. 293 § 2 k.p.k. w zw. z art. 329 § 1 k.p.k. do czasu zakończenia postępowania przygotowawczego, uniemożliwia prawnie temu sądowi dokonanie tej czynności po wniesieniu aktu oskarżenia i wstąpieniu procesu w fazę postępowania rozpoznawczego, skoro nie jest to już sąd, w okręgu którego prowadzi się postępowanie przygotowawcze, a rozpoznanie zażalenia nie stanowi już czynności sądu w toku tej fazy postępowania, do której odnosi się przepis art. 329 § 1 k.p.k.

Błędem rozumowania jest zatem pogląd, iż uchybienie to, można konwalidować poprzez przesłanie kserokopii akt sądowi rejonowemu, celem rozpoznania przedmiotowego zażalenia pełnomocnika pokrzywdzonego i niewstrzymywanie merytorycznego rozpoznania sprawy, skoro po wniesieniu aktu oskarżenia, a więc poza fazą postępowania przygotowawczego, sąd ten nie jest już władny do zrealizowania wskazanej wyżej czynności.

*Przewodniczący: SSA Robert Kirejew
Sędziowie: SSA Mirosław Ziąja (spr.)
SSA Małgorzata Niementowska*

11.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 2 lutego 2011 roku

II AKz 39/11

Art. 345 § 1 kpk

Naruszenie przez prowadzącego postępowanie przygotowawcze gwarancji procesowych pokrzywdzonego, blokujące możliwości rozpoznania zażalenia na postanowienie wydane przez prokuratora mogące naruszać jego interesy, które to uchybienie nie może być procesowo konwalidowane przez sąd po wniesieniu aktu oskarżenia, stanowi istotny brak postępowania wymagający reakcji sądu *meriti*, o jakiej mowa w przepisie art. 345 § 1 k.p.k.

*Przewodniczący: SSA Robert Kirejew
Sędziowie: SSA Mirosław Ziąja (spr.)
SSA Małgorzata Niementowska*

12.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 27 października 2010 roku

II AKa 223/10

Art. 410 kpk

W przypadku takich form dokumentowania czynności operacyjnych jak szyfrogramy, komunikaty z obserwacji, czy stenogramy podsłuchu ich odczytanie w toku rozprawy stanowi obejście zakazów dowodowych oraz przepisów regulujących formę czynności dowodowych. W sytuacji, gdy materiałami tymi są nośniki z podsłuchu operacyjnego oraz stenogramy tych rozmów, oczywistym jest, że odczytanie jedynie tych stenogramów nie może być właściwą formą przeprowadzenia dowodu. Zapisy z rozmów winny zostać odtworzone tak, aby uczynić zadość wymogom procesowym i stworzyć możliwość kontroli autentyczności zapisu i weryfikacji osób prowadzących rozmowę. Odczytanie jedynie stenogramów zarejestrowanych rozmów nie czyniło zadość wymogom wynikającym z art. 410 k.p.k. (w zw. z art. 393 § 1 k.p.k. i art. 143 § 1 pkt 7 k.p.k.).

*Przewodniczący: SSA Alicja Bochenek (spr.)
Sędziowie: SSA Marek Charuza
SSO del. Wiesław Kosowski*

13.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 27 października 2010 roku

II AKa 223/10

Art. 413 § 2 kpk

Wyrokiem skazującym w rozumieniu art. 413 § 2 k.p.k. jest wyrok, w którym uznaje się winę oskarżonego i wymierza karę lub orzeka środek karny.

W przedmiotowej sprawie Sąd posłużył się formułką „odnosząc się do zarzutów”, opuszczając stwierdzenie o uznaniu oskarżonych za winnych popełnienia zarzucanych im czynów, co budzi wątpliwości, czy faktycznie uznał, że oskarżeni dopuścili się przestępstw, które im zarzucono.

*Przewodniczący: SSA Alicja Bochenek (spr.)
Sędziowie: SSA Marek Charuza
SSO del. Wiesław Kosowski*

14.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 8 grudnia 2010 roku

II AKz 815/10

Art. 540 § 1 pkt 2kpk

Podstawy wznowienia postępowania nie stanowią wszystkie nowe fakty, lecz tylko takie, które istniały już przed wydaniem orzeczenia objętego wnioskiem o wznowienie postępowania i wskazywały na to, że skazany nie popełnił przestępstwa albo jego czyn nie stanowił przestępstwa, lecz nie były znane sądowi.

Zgodnie z treścią art. 31 § 1 kk. dla odpowiedzialności sprawcy znaczenie ma wyłącznie kwestia jego poczytalności czasie czynu, stąd też podjęcie szpitalnego leczenia psychiatrycznego po upływie roku i 9 miesięcy od chwili popełnienia przestępstwa i rozpoznanie u niego choroby psychicznej nie może świadczyć o wadliwości postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem, a w szczególności podważać prawidłowości opinii biegłych lekarzy psychiatrów, którzy stwierdzili, że w czasie zarzucanych mu czynów skazany miał zachowaną zdolność rozpoznania znaczenia swoich czynów i pokierowania swoim postępowaniem.

*Przewodniczący: SSA Elżbieta Mieszczaińska
Sędziowie: SSA Piotr Mirek (spr.)
SSA Bożena Summer-Brason*

15.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 23 grudnia 2010 roku

II AKa 408/10

art. 552 kpk

Adekwatny związek przyczynowy obejmuje zwykłe następstwa danej przyczyny, a dla jego wykazania ustalić m.in. należy, czy zdarzenie (pozbawienie wolności) stanowi warunek konieczny wystąpienia szkody, a zatem czy między owym zdarzeniem, a szkodą zachodzi obiektywna, bezstronna i generowana w sposób odpowiadający rzeczywistości konieczność. Nie wystąpienie zatem zdarzenia (pozbawienia wolności) powodowałoby też, że szkoda by nie wystąpiła.

W konkluzji podkreślić więc trzeba, że nie sposób mówić o odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa na gruncie przepisu art. 552 kpk w sytuacji wykazania w oparciu o istniejące dowody, ocenione w zgodzie z zasadami logiki i doświadczenia życiowego, że uszczerbek w majątku wnioskodawcy wystąpiłby obiektywnie, niezależnie od faktu niewątpliwie niesłusznego pozbawienia go wolności, związanego z tymczasowym aresztowaniem w sprawie, w której następnie został prawomocnie uniewinniony.

*Przewodniczący: SSA Witold Mazur
Sędziowie: SSA Mirosław Ziąja(spr.)
SSA Waldemar Szmidt*

16.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 4 listopada 2010 roku

II AKa 320/10

Art. 552 § 4 kpk

Na wysokość zasądzzonego zadośćuczynienia nie może mieć wpływu długotrwałość toczącego się postępowania sądowego, zaś wnioskodawca w tym czasie pozostawał w niepewności co do swojej sytuacji prawnej. Te okoliczności mogą mieć znaczenie dla wysokości sumy pieniężnej, zasądzonej w razie uwzględnienia skargi złożonej na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 czerwca 2004 roku o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki, nie mają natomiast znaczenia dla ustalenia wysokości zadośćuczynienia za niesłuszne tymczasowe aresztowanie.

*Przewodniczący: SSA Alicja Bochenek (spr.)
Sędziowie: SSA Piotr Mirek
SSO del. Wiesław Kosowski*

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 13 stycznia 2011 roku

II AKa 428/10

art. 555 kpk,
art. 17 § 1 pkt 1 kpk
art. 425 § 3 kpk

Od uprawomocnienia orzeczenia kodeks postępowania karnego nakazuje liczyć termin przedawnienia roszczeń o odszkodowanie, a więc kwestia doręczenia orzeczenia z pewnością może rzutować na ocenę trafności zarzutu przedawnienia z punktu widzenia zasad współzycia społecznego,

Stosownie do treści przepisu art. 425 par. 3 k.p.k. odwołujący się może skarżyć jedynie rozstrzygnięcia lub ustalenia naruszające jego prawa lub szkodzące jego interesom, a zgodnie z art. 100 par. 1 k.p.k. odpis orzeczenia doręcza się stronie, której przysługuje środek zaskarżenia. Zasadą jest więc, że odwołujący może skarżyć jedynie rozstrzygnięcia lub ustalenia (w uzasadnieniu) naruszające jego prawa lub szkodzące jego interesom.

Skoro zatem do umorzenia przedmiotowego postępowania doszło, w oparciu o przepis art. 11 par 1 d.k.p.k. (obecnie art. 17 par. 1 pkt 1 k.p.k.), to jest oczywistym, że taka podstawa prawna, równoważna z uniewinnieniem, postanowienie o umorzeniu postępowania czyni rozstrzygnięciem, które w żaden sposób nie narusza praw podejrzanego, ani nie szkodzi jego interesom, a przeciwnie jest dla podejrzanego jedynym w postępowaniu przygotowawczym rozstrzygnięciem korzystnym.

Data doręczenia podejrzanemu odpisu postanowienia o umorzeniu postępowania, a nawet brak takiego doręczenia, lub zawiadomienia o treści postanowienia, choć byłoby to formalnym uchybieniem, nie determinuje uprawomocnienia się takiego postanowienia o umorzeniu postępowania na podstawie art. 11 pkt 1 d.k.p.k., bo takie rozstrzygnięcie nie daje podejrzanemu uprawnienia do złożenia zażalenia.

Przewidziany przepisem art. 555 k.p.k. jednoroczny termin przedawnienia roszczenia o odszkodowanie za niesłuszne tymczasowe aresztowanie w niniejszej sprawie rozpoczął swój bieg po bezskutecznym upływie terminu do złożenia zażalenia przysługującego wyłącznie pokrzywdzonemu, bez względu na to kiedy i czy odpis tego postanowienia lub zawiadomienie o jego treści doręczono podejrzanemu.

*Przewodniczący: SSA Mariusz Żak
Sędziowie: SSA Mirosław Ziąja
SSA Elżbieta Mieszczkańska (spr.)*

18.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 10 listopada 2010 roku

II AKz 695 /10

Art. 355 § 1 kpc w zw. z art. 558 kpk,
Art. 94 § 1 pkt 4 kpk

Jeśli w toku postępowania karnego, toczącego się w trybie rozdziału 58 k.p.k., wnioskodawca cofnie wnioski o odszkodowanie i zadośćuczynienie, podstawą umorzenia postępowania winien być przepis art. 355 § 1 k.p.c., stosowany na podstawie odesłania z art. 558 k.p.k.

*Przewodniczący: SSA Waldemar Szmidt
Sędziowie: SSA Alicja Bochenek
SSA Mirosław Ziąja (spr.)*

19.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 19 stycznia 2011 roku

II AKz 853/10

art. 575 § 1 i 2 kpk
art. 17 § 1 pkt 7 kpk

Wobec braku przesłanki wymienionej w przepisie art. 575 § 1 k.p.k., sąd orzekający w przedmiocie wydania wyroku łącznego w sytuacji, gdy już uprzednio zapadł prawomocny wyrok łączny, obejmujący wszystkie prawomocne skazania jednostkowe, nie jest władny z uwagi na treść przepisu art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. wzruszyć tego rozstrzygnięcia, nawet wówczas gdy stwierdzi, że jest ono błędne z uwagi na możliwość innego orzeczenia w sprawie uzasadniającego utworzenie nie jednego, a dwóch realnych zbiegów przestępstw, a co za tym idzie orzeczenie też dwóch kar łącznych, skoro nie jest to tryb ewentualnego konwalidowania takiego orzeczenia.

Sąd orzekający w przedmiocie wydania wyroku łącznego nie ma podstawy prawnej do rozwiązania uprzednio zapadłego prawomocnie wobec skazanego wyroku łącznego, bowiem ten samodzielnie traci mocy ex lege w sytuacji objętej przepisem art. 575 § 1 i 2 k.p.k., a zatem za bezprzedmiotowe uznać należy rozważania tego sądu nad możliwością rozwiązania takiego wyroku, gdy nie zachodzą przesłanki wskazane w wyżej wymienionych przepisach.

*Przewodniczący: SSA Mirosław Ziąja (spr.)
Sędziowie: SSA Aleksandra Malorny
SSA Waldemar Szmidt*

20.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 16 listopada 2011 roku

II AKz 760/10

Art. 618 § 1 pkt 6 kpk

Z uzasadnienia:

W pierwszym rzędzie wskazać należy, iż racje ma Sąd Okręgowy, uznając, że koszty pobytu w zakładzie osoby oddanej pod obserwację obciążają Skarb Państwa i zgodnie z art. 618 § 1 pkt 6 kpk, nie stanowią wydatków Skarbu Państwa wchodzących w skład kosztów procesu, a więc tego rodzaju kosztami nie może zostać obciążony oskarżony w przypadku wydania wyroku skazującego.

Zgodnie z § 13 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 grudnia 1975 r. w sprawie kosztów przeprowadzenia dowodów z opinii biegłych w postępowaniu sądowym (Dz. U. Nr 46, poz. 254 ze zm.), jednostce organizacyjnej służby zdrowia przysługuje zwrot kosztów pobytu w zakładzie opieki zdrowotnej osoby oddanej pod obserwację, w szczególności kosztów wyżywienia świadczonych usług medycznych związanych wyłącznie z obserwacją i usług nie mających charakteru medycznych oraz ogólnych kosztów zakładów.

Nie budzi również wątpliwości, że zgodnie z art. 618 § 1 pkt 9a k.p.k. wydatki Skarbu Państwa składające się na koszty procesu stanowią również koszty obserwacji psychiatrycznej oskarżonego w zespole opieki zdrowotnej, z wyłączeniem należności biegłych psychiatrów. Te ostatnie zaliczane są, bowiem do kosztów procesu zgodnie z pkt 9 art. 618 § 1 k.p.k.. Wyodrębnienie kosztów obserwacji psychiatrycznej oskarżonego i należności biegłych psychiatrów ma na celu ułatwienie w praktyce rozliczenia kosztów opinii biegłych psychiatrów i obserwacji psychiatrycznej.

W odróżnieniu od kosztów pobytu oskarżonego w zakładzie leczniczym należnościami biegłych i kosztami badań w toku obserwacji psychiatrycznej może on zostać obciążony.

Przewodniczący: SSA Małgorzata Niementowska (spr.)

Sędziowie: SSA Bożena Summer-Brason

SSA Elżbieta Mieszkańska

21.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 4 listopada 2010 roku

II AKa 355/10

Art. 104 § 1 pkt 2 kpsw

Materialnoprawne podstawy roszczeń o odszkodowanie i zadośćuczynienia za wadliwość postępowania w sprawach o wykroczenia reguluje art. 114§1 kpw, co z kolei generowało tryb

prowadzenia postępowania w sprawie o odszkodowanie i zadośćuczynienie, w tym również skład sądu.

Jak wynika bowiem z treści art. 115 § 3 kpw sąd okręgowy, rozstrzyga w przedmiocie wniosku o odszkodowanie i zadośćuczynienie na rozprawie, wyrokiem, w składzie jednoosobowym. Tak więc wyłącznie właściwym składem sądu okręgowego jest skład jednoosobowy, natomiast sąd orzekający w innym składzie, nawet gdy będzie to skład trzyosobowy, będzie niewłaściwie obsadzony (kpw nie recypuje art. 554§2kpk)

*Przewodniczący: SSA Małgorzata Niementowska
Sędziowie: SSA Grażyna Wilk (spr.)
SSO del. Piotr Pośpiech*

22.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 15 grudnia 2010 roku

II AKz 829/10

Art. 106 b pkt 2 ustawy prawo bankowe

Jest rzeczą oczywistą, iż kolejność wykonywania czynności procesowych leży w wyłącznej kompetencji prokuratora, niemniej jednak nie można przepisu szczególnego, w tym wypadku art. 106 "b" ust. 2 prawa bankowego stosować w sposób rozszerzający i nie sposób przedkładać, skądinąd, kardynalnej zasady procesu karnego, jaką jest sprawność postępowania ponad szczególne regulacje, które jak w tym wypadku należy interpretować ściśle i zawężająco, jako że mają charakter gwarancyjny.

Przewidziana w przepisie art. 106b ustawy – prawo bankowe, instytucja zwolnienia z obowiązku zachowania tajemnicy bankowej ma charakter wyjątkowy i ostateczny. Przepis ten stanowi zasadę, od której ustawa wprowadza wyjątki o łagodniejszych rygorach (art. 105 ust. 1 pkt 2 ppkt b i c). Konsekwencją generalnego charakteru tej regulacji jest stosowanie jej tylko w wypadkach, gdy nie będzie możliwe skorzystanie z regulacji o łagodniejszych rygorach oraz gdy jest to niezbędne do realizacji celów toczącego się postępowania.

*Przewodniczący: SSA Waldemar Szmidt
Sędziowie: SSA Grażyna Wilk (spr.)
SSA Elżbieta Mieszczanińska*

ORECZNICTWO Z ZAKRESU PRAWA CYWILNEGO

KODEKS CYWILNY

1.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 30 lipca 2010r

IACa 412/10

art. 23 i 448 kc.

Odmowa sporządzenia przez organ administracyjny kserokopii całych akt, a szerzej odmowa udzielenia dostępu do informacji publicznej na warunkach określonych przez wnioskodawcę nie narusza dóbr osobistych. Prawo do informacji publicznej nie stanowi samo w sobie dobra osobistego. Negatywne stanowisko dysponenta informacji publicznej w przedmiocie jej udostępnienia na szczególnych zasadach, określonych przez wnioskodawcę (sporządzenie kserokopii całych akt) nie oznacza, że powód został poniżony, a tym samym naruszono jego cześć i godność. Stwierdzenie, że nie zachodził przypadek naruszenia konkretnego dobra osobistego powoda wykluczał możliwość uwzględnienia powództwa w oparciu o art. 24 i 448 k.c. Nie można również było zarzucić pozwanemu, że zajmując odmowne stanowisko w kwestii sporządzenia kserokopii całych akt, działał bezprawnie. Odmowa skserowania akt była bowiem jednym z możliwych rozwiązań, które mógł zastosować zgodnie z obowiązującym prawem, a weryfikacja słuszności stanowiska organu administracji mogła nastąpić w trybie, z którego powód nie skorzystał.

*Skład : Przewodniczący SSA Piotr Wójtowicz
Sędziowie : SA Mieczysław Brzdąk
SA Rafał Dzyr (spr)*

2.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 21 października 2010r

VACa 328/10

art. 38kc, 60kc.

Czynnością prawną osoby prawnej dokonanej per facta concludentia są także zachowania skierowane do osób trzecich, które w normalnym toku postępowania należą do kompetencji organu uprawnionego do reprezentacji tej osoby, a ich podejmowanie usprawiedliwia przyjęcie, że dzieje się tak zgodnie z wolą osób uprawnionych do składania oświadczeń woli w imieniu osoby prawnej. Powyższe nie oznacza w przypadku osoby prawnej, że określone działania faktyczne

muszą być zawsze dokonywane wprost, bezpośrednio, przez osoby uprawnione do reprezentacji tej osoby, gdy rzeczą oczywistą jest, że w praktyce przedsiębiorców bieżące transakcje w ramach zwykłej działalności przedsiębiorstwa, takie czynności jak składanie, przyjmowanie zamówień, wydawanie towarów, ich odbiór, wykorzystanie nie są wykonywane przez reprezentantów, lecz obsługujących przedsiębiorcę, zatrudnionych w tym celu pracowników. Powszechnie przyjmuje się w literaturze, że osoba prawna, która co do zasady działa poprzez swoje organy (art. 38 k.c.) może w sposób dorozumiany udzielić pełnomocnictwa swojemu pracownikowi do zawierania umów, powierzając mu określony zakres zadań w zakresie obsługi bieżącej działalności przedsiębiorstwa. Rzecz w tym by podejmowane w ramach działalności przedsiębiorstwa danej osoby prawnej czynności faktyczne mogące rodzić określone skutki prawne, były zgodne z wolą osób uprawnionych do składania oświadczeń woli w jej imieniu, dokonywane co najmniej przy braku sprzeciwu organu reprezentującego daną osobę.

*Skład : Przewodniczący : SSA Barbara Kurzeja
Sędziowie : SA Zofia Kołaczyk (spr)
SA Urszula Bożałkińska*

3.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO
z dnia 18 listopada 2010r

VACa 408/10

art. 353¹ kc

W doktrynie, jak i praktyce wykształciło się pojęcie kompensat jako formy bezgotówkowego regulowania zobowiązań w obrocie gospodarczym, u których podstaw leży zawarta w granicach swobody umów (art. 353¹ k.c.) umowa zainteresowanych stron, istotą której jest doprowadzenie do zaspokojenia określonych zobowiązań w określonej kwocie. Z uwagi na fakt, że poszczególni jego uczestnicy nie są względem siebie dłużnikami i wierzycielami, umowa taka nie nosi cech potrącenia ustawowego bądź umownego. W przypadku takich porozumień, pomiędzy pierwszą a drugą stroną, drugą i trzecią i tak aż do stosunku zamykającego łańcuch kompensacyjny nie dochodzi do potrącenia w ustawowym tego słowa znaczeniu. Działanie uczestniczących w nim podmiotów polega w zasadzie na tym, że każda strona wielostronnego porozumienia daje swojemu kontrahentowi polecenie spełnienia przysługującego jej świadczenia (wierzytelności) na rzecz następnej po niej stronie węzła łańcucha kompensacyjnego. W ten sposób następuje wirtualny „przelew” określonej kwoty na kolejną stronę porozumienia, aż do momentu jej umorzenia w drodze powiązań pomiędzy ostatnim a pierwszym uczestnikiem porozumienia. Rozliczenie pomiędzy uczestnikami porozumienia następuje według przyjętych w nim reguł. Dla skutecznego zawarcia takiego wielostronnego porozumienia (umowy) niezależnie od przyjętej formy konieczne jest złożenie oświadczeń woli przez wszystkich uczestników. Aby można było przyjąć, że doszło do rozliczenia w tej formie, to musi mieć podstawę i być zaakceptowane przez wszystkich uczestników.

*Skład: Przewodniczący : SSA Zofia Kołaczyk (spr)
Sędziowie : SA Tomasz Pidzik
SA Urszula Bożałkińska*

4.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 28 października 2010r,

VACa 317/10

art. 376kc, 1034§2kc.

Treścią objętego żądaniem zobowiązania jest wierzytelność z tytułu zachowku, która powinna być kierowana przez powoda jako wierzyciela w stosunku do wszystkich następców prawnych zmarłej spadkobierczynie testamentowej, w tym i do siebie samego. W przypadku, gdy jedna osoba jest w tym samym stosunku zobowiązaniowym (z wyjątkiem zobowiązań wzajemnych) jednocześnie dłużnikiem i wierzycielem, ma bowiem miejsce zlanie się długu i wierzytelności w jednej osobie (tzw. konfuzja). Przyjęcie, tak jak to uczynił Sąd pierwszej instancji, iż wierzyciel, który jest jednocześnie dłużnikiem wobec siebie samego mógłby dochodzić całej wierzytelności od współdłużnika solidarnego, prowadziłoby - w razie spełnienia świadczenia przez tegoż - do powstania między nimi roszczenia regresowego. Zasądzenie na rzecz jednej osoby całego świadczenia od innej osoby w sytuacji, w której ta osoba, w razie spełnienia świadczenia, miałaby do pierwszej roszczenie o zwrot części spełnionego świadczenia, nie jest zatem rozwiązaniem racjonalnym; powodowałoby bowiem potrzebę wytoczenia kolejnego procesu między tymi samymi osobami. Powyższe względy dają podstawę do uznania, że spadkobierca osoby zobowiązanej do zaspokojenia roszczenia z tytułu zachowku, odpowiedzialny solidarnie wraz z pozostałym spadkobiercą za jej zobowiązania (art. 1034 2 k.c.), który jest jednocześnie uprawnionym z tytułu zachowku, może na podstawie art. 376 k.c., według zasad przewidzianych w tym przepisie, żądać od pozostałego spadkobiercy zwrotu odpowiedniej części należnej mu z tytułu zachowku wierzytelności.

*Skład : Przewodniczący : SSA Barbara Kurzeja(spr)
Sędziowie : SA Zofia Kołaczyk
SA Urszula Bożałkińska*

5.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 28 września 2010r

VACa 267/10.

art. 471- 473kc, 483,484kc.

Zakres odpowiedzialności z tytułu kary umownej pokrywa się w pełni z zakresem ogólnej odpowiedzialności kontraktowej dłużnika zgodnie z art. 471 k.c. Stosownie do treści tego przepisu oraz art. 472 k.c. także zobowiązany do zapłaty kary umownej może bronić się zarzutem, że niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania jest następstwem

okoliczności, za które nie ponosi on odpowiedzialności. Jednakże art. 472 k.c. nie ma charakteru umowy bezwzględnie obowiązującej. Stosownie bowiem do treści art. 473§1 k.c. dłużnik może przyjąć w umowie odpowiedzialność za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania także z powodu oznaczonych, niezawinionych okoliczności i nie ma przeszkody aby strony umówiły się, żeby odszkodowanie z tego tytułu przybrało wtedy postać kary umownej. W sytuacji gdy strony umowy zastrzegły w sposób wyraźny i jednoznaczny, że na rzecz zamawiającego zastrzeżona została kara umowna za opóźnienie w przekazaniu określonego w umowie przedmiotu odbioru, a nie tylko w przypadku opóźnienia zawinionego (zwłoki) powód nie może podnosić zarzutu, że opóźnienie w wykonaniu przedmiotu umowy powstało na skutek okoliczności, za które wykonawca nie ponosi odpowiedzialności, skoro roszczenie o zapłatę kary umownej powstaje w tym przypadku na sam fakt opóźnienia bez względu na przyczynę.

Nie oznacza to jednak, że okoliczności te nie mogą być brane pod uwagę przy ocenie, czy istnieje podstawa do miarkowania kar umownych. Zgodnie z art. 484 2 k.c. podstawą miarkowania kary umownej jest wykonanie zobowiązania w znacznej części oraz jej rażące wygórowanie.

Sąd Apelacyjny w tym składzie podziela wyrażony w orzecznictwie pogląd, że przesłanką miarkowania kary umownej zastrzeżonej na zwłokę lub opóźnienie w wykonaniu zobowiązania nie może być co do zasady wykonanie zobowiązania w znacznej części. Od tej zasady istnieją jednak wyjątki. Dotyczą one sytuacji, w której pomimo opóźnienia w wykonaniu zobowiązania jest ono wykonane w tak znacznej części, że wierzyciel może skorzystać z wykonanego przedmiotu umowy(...). Zasadniczym kryterium miarkowania kary umownej z uwagi na jej rażące wygórowanie jest kryterium stosunku wysokości kary umownej do wysokości odszkodowania należnego wierzycielowi. Wprawdzie powstanie roszczenia zapłaty kary umownej nie jest uzależnione od powstania szkody, to jednak brak szkody po stronie wierzyciela jest przesłanką do miarkowania kary umownej zgodnie z art. 483 k.c. i art. 484§ 2 k.c. Kara umowna jest bowiem surogatem odszkodowania zastrzeżonym w określonej wysokości i nie może prowadzić do nieuzasadnionego wzbogacenia wierzyciela.

Skład : Przewodniczący : SSA Lucjan Modrzyk (spr)

Sędziowie : SA Jadwiga Galas

SA Anna Tabak

6.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 6 sierpnia 2010r

IACa 392/10

art. 527, 532 kc.

Celem tak zwanej akcji pauliańskiej jest - jak wprost wynika to z art. 532 k.c. - umożliwienie wierzycielowi zaspokojenia się ze składnika majątkowego, który na skutek działanej z jego pokrzywdzeniem czynności prawnej wyszedł z majątku jego dłużnika. Powództwo o uznanie czynności za bezskuteczną tak długo zatem znajduje uzasadnienie, jak długo ów składnik majątkowy istnieje. Tymczasem - jak wynika ze znajdujących się w sprawie dowodów - scedowana wierzytelność zaspokojona została przez spółkę X praktycznie

niezwłocznie po przelewie, bo jeszcze przed końcem 2004 r. i na skutek spełnienia przez dłużnika świadczenia wygasła. W takiej sytuacji uznanie umowy przelewu wierzytelności za bezskuteczną nie spełniłoby swego celu, a wyrok taki byłby pozbawiony jakiegokolwiek znaczenia, nie mógł zatem zapaść.

*Skład : Przewodniczący : SSA Ewa Tkocz
Sędziowie : SA Piotr Wójtowicz (spr.)
SA Tomasz Pídzik*

7.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 2 grudnia 2010r,

VACa 382/10

art. 564 kc

Przepis art. 564 k.c. z podstępym działaniem sprzedawcy zrównuje w skutkach udzielenie kupującemu zapewnienie o niewadliwości rzeczy, przy którym sprzedawca może działać tak w złej wierze - umyślnie, celowo zapewniać o niewadliwości, znając wadliwość, jak i w dobrej wierze będąc przeświadczonym o braku wad, posiadaniu przez rzecz określonych właściwości.

Celem regulacji art. 564 k.c. jest bowiem ochrona kupującego, a nie tylko sankcjonowanie zachowań sprzedawcy. Stąd nie może być ona wykładana zawężająco. Tak w doktrynie, jak i orzecznictwie przyjmuje się, że zapewnienie kupującego, iż wady nie istnieją może polegać na wyraźnym ogólnym stwierdzeniu, że rzecz jest bez wad albo na oświadczeniu wobec kupującego, że rzecz ma określone właściwości, których jak się okaże w rzeczywistości nie posiada. Zapewnienie to może pochodzić wprost z umowy, ale i z informacji dostępnych u sprzedawcy, jak i eksponowanych na rzeczy, czy też w dotyczącej jej dokumentacji.

*Skład : Przewodniczący : SSA Zofia Kołaczyk (spr.)
Sędziowie : SA Urszula Bożałkińska
SA Janusz Kiercz*

KODEKS POSTĘPOWANIA CYWILNEGO

8.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH z dnia 7 października 2010r

IACa 542/10

art. 66 kpc, 545 kpc , 155kriop

Wnioskodawca, syn uczestniczki niewątpliwie należy do osób wymienionych w art. 545k 1 k.p.c., co do zasady zatem legitymowany jest do domagania się jej ubezwłasnowolnienia. Nie może on tego uczynić jedynie z uwagi na będący konsekwencją jego całkowitego ubezwłasnowolnienia brak zdolności procesowej, zgodnie z art. 66 k.p.c. zatem reprezentowany być musi przy składaniu wniosku o ubezwłasnowolnienie przez swego przedstawiciela ustawowego, którym jest z mocy postanowienia Sądu Rejonowego jego ojciec. Złożenie imieniem pupila wniosku o ubezwłasnowolnienie osoby mu bliskiej mieści się w uprawnieniach opiekuna prawnego. Wprawdzie uprawnienie to nie płynie bezpośrednio z regulującego zakres obowiązków opiekuna art. 155§1 kriop, nie jest to jednak jedyna regulująca tę kwestię norma. Decydujące znaczenie ma w tym przypadku właśnie przywołana wyżej norma art. 66 k.p.c., która nie uzależnia prawa (i obowiązku) reprezentowania przez przedstawiciela ustawowego osoby pozbawionej zdolności procesowej od jego materialnoprawnych uprawnień (i obowiązków) płynących z art. 155§1 kriop. Pogląd przeciwny prowadzi do niemożliwej do zaakceptowania sytuacji, w której osoba legitymowana w świetle art. 545§ 1 k.p.c. do złożenia wniosku przyznanego jej wprost przez ustawodawcę prawa byłaby pozbawiona. Jednakże zamierzający w imieniu pupila wystąpić z wnioskiem o ubezwłasnowolnienie jego matki opiekun obowiązany był uzyskać na to zgodę nadzorującego go sądu opiekuńczego. Obowiązek taki płynie ze znajdującej poprzez art. 175 kriop i normy art. 156 kriop , która wymaga tego we wszelkich ważniejszych sprawach, a do takich wszak bez wątplenia należy decyzja o złożeniu wniosku o ubezwłasnowolnienie.

Opiekun składający w imieniu ubezwłasnowolnionego syna uczestniczki wniosek o ubezwłasnowolnienie uczestniczki postępowania zgody sądu opiekuńczego na to nie uzyskał. Zgoda taka nie stanowi formalnej przesłanki procesowej, brak której winien prowadzić do odrzucenia mającego wszcząć postępowanie pisma. Stanowi ona materialnoprawną przesłankę zgłoszenia żądania, brak jej zatem traktowany być musi na równi z brakiem legitymacji procesowej, to zaś prowadzić musi do oddalenia wniosku, i to niezależnie od jego merytorycznej zasadności.

*Skład: Przewodniczący : SSA Piotr Wójtowicz (spr)
Sędziowie : SA Barbara Owczarek
SO (del) Tomasz Ślęzak*

9.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 10 listopada 2010r,

VACa 258/10

art. 86 i 143 kodeksu postępowania cywilnego oraz art. 77 ustawy z dnia 26 maja 1982r o adwokaturze (t.j. DZU z 2009r., Nr 146 ,poz. 1188 ze zm.)

Adwokat , który został ustanowiony kuratorem dla nieznaney z miejsca pobytu pozwanej nie działa w sprawie jako pełnomocnik strony. Nie jest zatem uprawniony do tego, by udzielić aplikantowi adwokackiemu upoważnienia do zastępowania go w sprawie na podstawie art. 77 ustawy z dnia 26 maja 1982r o adwokaturze (DZ U z 2009r., Nr 146, poz. 1188 ze zm.).

*Skład : Przewodniczący : SSA Zofia Kołaczyk
Sędziowie : SA Urszula Bożałkińska
SA Grzegorz Stojek (spr)*

*USTAWA Z DNIA 24 CZERWCA 1994 r. O WŁASNOŚCI LOKALI
(t.j. DZU z 2000r., Nr 80, poz. 903 ze zm.)*

10.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 9 listopada 2010r

VACa 324/10

art. 4 ustawy z dnia 24 czerwca 1994r o własności lokali (t.j. DZU z 2000r., Nr 80, poz. 903 ze zm.), art. 46 kc

Spośród poglądów wyrażonych w doktrynie Sąd Apelacyjny podziela ten, zgodnie z którym lokale niewyodrębnione (tu: garaże) są odrębnym przedmiotem własności tego właściciela, który z nieruchomości wyodrębnił pierwszy z lokali, ustanawiając jego odrębną własność (tym właścicielem w okolicznościach niniejszej sprawy jest Gmina). Trzeba zwrócić uwagę, że stosownie do art. 46 § 1 kc nieruchomościami są również budynki trwale związane z gruntem lub części budynków, jeżeli na mocy przepisów szczególnych stanowią odrębny od gruntu przedmiot własności. Takim przepisem jest właśnie art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 czerwca 1994r o własności lokali (t.j. DZU z 2000r., Nr 80, poz. 903 ze zm; dalej uwl.), zgodnie z którym dotychczasowemu właścicielowi nieruchomości przysługują co do niewyodrębnionych lokali oraz co do nieruchomości wspólnej takie same uprawnienia, jakie przysługują właścicielom lokali

wyodrębnionych. Tym samym Gminie służy prawo własności do niewyodrębnionych lokali, jak właścicielom lokali wyodrębnionych służy prawo własności do lokali wyodrębnionych, niezależnie od tego, czy powódka wliczyła powierzchnię użytkową garaży do łącznej powierzchni użytkowej wszystkich lokali, na co powołuje się pozwana, podnosząc naruszenie art. 3 ust. 3 i 4 uwl.(...) Zagadnienie wliczenia powierzchni użytkowej garaży do łącznej powierzchni użytkowej wszystkich lokali ma inny wymiar. Wadliwości w tym zakresie nie skutkują przeniesieniem własności w niewyodrębnionych lokalach.

*Skład : Przewodniczący: SSA Tomasz Pidzik
Sędziowie : SA Grzegorz Stojek (spr.)
SA Lucjan Modrzyk*

ORZECZENIA Z ZAKRESU PRAWA PRACY I UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

1.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH z dnia 9 września 2010r.

III AUa 269/10

Art.19 ust.1 i ust.3 oraz art.19 ust.6a w związku z art.24 ust.6a i ust.6f ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r., Nr 205, poz.1585 ze zm.)

Nadpłacone składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w związku z przekroczeniem kwoty rocznej podstawy wymiaru składek podlegają zwrotowi na rzecz ubezpieczonego w części sfinansowanej przez niego, jeżeli na koncie płatnika składek nie ma zaległości. Dotyczy to również sytuacji, gdy brak jest – z uwagi na likwidację – płatnika składek lub jego następcy prawnego (art.19 ust.6a w związku z art.24 ust.6a i ust.6f ustawy z 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych). Oceny, czy po stronie płatnika składek istnieją zaległości można dokonać dopiero po złożeniu przez niego imiennego raportu miesięcznego korygującego i deklaracji rozliczeniowej korygującej (art.19 ust.6a zd.II tej ustawy), bądź – w razie braku płatnika – po przeprowadzeniu przez ZUS postępowania wyjaśniającego wszczętego w związku z wnioskiem ubezpieczonego o zwrot nadpłaconych składek.

Z uzasadnienia:

(...) Przy bezspornych w zasadzie okolicznościach faktycznych (prawidłowo wskazanych przez Sąd Okręgowy w Katowicach, co czyni zbędnym ponowne ich przytaczanie w tym miejscu), spór w rozstrzyganej sprawie sprowadzał się do oceny, czy w wypadku braku płatnika i jego następcy prawnego, ubezpieczonej przysługuje zwrot nienależnie opłaconych składek (w związku z przekroczeniem rocznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za 1999r.) w sytuacji, gdy na koncie płatnika istnieją zaległości w opłacaniu składek na ubezpieczenia społeczne.

Sąd Apelacyjny nie podziela stanowiska zajętego w tym zakresie przez Sąd I instancji.

Zauważyć przede wszystkim należy, że decydujące znaczenie dla oceny, czy nienależnie opłacone składki podlegają zaliczeniu przez ZUS na poczet zaległych lub bieżących składek, a w razie ich braku – na poczet przyszłych składek, bądź na wniosek płatnika zwróceniu (por. art.24 ust.6a), ma – w świetle art.19 ust.6a zd.II – data otrzymania przez ZUS imiennego raportu miesięcznego korygującego i deklaracji rozliczeniowej korygującej. W tej bowiem dopiero dacie możliwe jest stwierdzenie, że składki zostały nienależnie opłacone i następuje uruchomienie procedury określonej w art.24 ust.6b i ust.6c (bądź ust.6f). Dokumenty, o których mowa w art.19 ust.6a zd.II zostały sporządzone – przez organ rentowy – dopiero po złożeniu przez D. S. w dniu 8.05.2009r. wniosku o zwrot nadpłaconych składek. Pismo ubezpieczonej spowodowało wszczęcie postępowania wyjaśniającego, w trakcie którego ustalono, że faktycznie składki za grudzień 1999r. zostały nienależnie opłacone przez A. G. Spółkę z o.o. w K. Wbrew więc stanowisku Sądu Okręgowego w Katowicach dopiero w tej dacie (po faktycznym stwierdzeniu przez ZUS nienależnie opłaconych składek) należało ocenić, czy – w pierwszym rzędzie – istnieją zaległości po stronie płatnika składek (por. art.24 ust.6a w związku z art.19 ust.6a). Skoro ich występowanie było bezsporne brak było podstaw do dokonania D. S. zwrotu nadpłaconych składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w związku z przekroczeniem kwoty rocznej podstawy wymiaru składek za 1999r., w części sfinansowanej przez nią (...).

*Przewodniczący: SSA Wojciech Bzibziak (spr.)
Sędziowie: SSA Jolanta Ansion
SSA Irena Goik*

2.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 1 czerwca 2010r.

III AUa 2507/09

Art.83 ust.1 pkt 2 ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r., Nr 205, poz.1585 ze zm.)

Fakt, że wnioskodawca nie jest uprawniony do jakiegokolwiek świadczenia z ubezpieczenia społecznego nie pozbawia go możliwości wystąpienia w trybie art.83 ust.1 pkt 2 ustawy z 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych z wnioskiem o ustalenie przebiegu ubezpieczenia. W sprawie dotyczącej przebiegu ubezpieczenia podstawę prawną ustalenia okresów podlegania ubezpieczeniom społecznym stanowią przepisy tej ustawy, a nie ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 200r., Nr 153, poz.1227 ze zm.).

Z uzasadnienia:

(...) W tym kontekście, na etapie postępowania apelacyjnego, spornym pozostawało podleganie przez ubezpieczonego ubezpieczeniu społecznemu z tytułu mającego mieć miejsce w okresie od 1 listopada 1963 do 27 lutego 1967 zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej "P." w B. oraz mającego przypadać w okresie od 2 stycznia 1976 do 11 lipca 1977 zatrudnienia w ramach stosunku pracy w Wojewódzkiej Spółdzielni Pracy nr 3 w G. Dla tak sformułowanego żądania, podstawy prawnej poszukiwać należało w przepisach cytowanej ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, a nie jak błędnie przyjął Sąd I instancji w

uregulowaniach powołanej przez ten Sąd ustawy z dnia 17 grudnia 1998 o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (...), a zwłaszcza w art. 6 tejże ustawy.

Spór nie dotyczył, bowiem ustalenia, czy będące jego przedmiotem okresy stanowią wymienione w przytoczonym wyżej przepisie okresy składkowe uwzględniane przy ustalaniu prawa do emerytury lub renty, a także rzutujące na wysokość owych świadczeń, ograniczając się jedynie do potwierdzenia, czy w omawianych okresach odwołujący spełniał wymogi do objęcia ubezpieczeniem społecznym (...).

Przewodniczący: SSA Antonina Grymel (spr.)

Sędziowie: SSA Urszula Żak

SSA Maciej Pacuda

3.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 22 lipca 2010r.

III AUa 183/10

Art.6 ust.1 pkt 1 lit.a ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r., Nr 153, poz.1227 ze zm.) w związku z zarządzeniem Ministra Oświaty i Wychowania z dnia 14.04.1975r. (Nr KO-415-10/75) w sprawie planów nauczania w studium nauczania przedszkolnego

Odbywanie przez ucznia studium wychowania przedszkolnego 18-tygodniowej płatnej praktyki specjalizującej nie stanowi okresu zatrudnienia, o którym mowa w art.6 pkt 1 lit.a ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Z uzasadnienia:

(...) Bezspornym jest, że ubezpieczona, będąc uczennicą XI semestru Studium Wychowania Przedszkolnego w M., w okresie od 1.09.1977 r. do 15.01.1978 r. odbyła w Przedszkolu Nr 2 w J. płatną praktykę specjalizującą (...).

Obowiązek odbycia tej praktyki wynikał z zarządzenia Ministra Oświaty i Wychowania z dnia 14 kwietnia 1975r. (Nr KO-415-10/75) w sprawie planów nauczania w studiach wychowania przedszkolnego, wydanym na podstawie art.37 ustawy z dnia 15 lipca 1961r. o rozwoju oświaty i wychowania (Dz. U. Nr 32, poz.160). Z załącznika nr 2 do w/w Zarządzenia, dotyczącego planu studiów dziennych Studium Wychowania Przedszkolnego (oddziały na podbudowie programowej szkoły podstawowej) wynika, że z obowiązku 18-tygodniowej płatnej praktyki zwolnieni są uczniowie, którzy osiągnęli w semestrach VII-X średnią ocen w nauce i praktyce pedagogicznej 4,5 bądź wykorzystali okres przerw wakacyjnych na odbycie dodatkowej praktyki, uzyskując z praktyki bardzo dobra opinię, a ich przeciętna ocena wyników z nauce w semestrach VII-X nie jest niższa niż 4,0. Pozostali uczniowie otrzymują skierowanie na płatną 18-tygodniową praktykę, która odbywa się w placówkach wychowania przedszkolnego. W czasie praktyki uczniowie zbierają materiał do pracy dyplomowej (vide: powołane Zarządzenie Ministra Oświaty i Wychowania z dnia 14 kwietnia 1975r. – k. 13 a. s.). Z przepisów tych jednoznacznie wynika, że w spornym okresie ubezpieczona nie posiadała statusu pracownika, a obowiązki praktykantki realizowała na podstawie stosunku administracyjno-prawnego. Praktyka specjalizująca odbywała się na podstawie skierowania do konkretnej placówki przedszkolnej w ramach umowy zawartej

pomiędzy Studium Wychowania Przedszkolnego a Miejskim Zespołem Administracyjno-Ekonomicznym Szkół w J. (...).

Przewodniczący: SSA Lena Jachimowska (spr.)

Sędziowie: SSA Maciej Pacuda

SSA Alicja Kolonko

4.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

z dnia 27 maja 2010r.

III AUa 3618/09

Art.15 ust.1 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r., Nr 153, poz.1227 ze zm.) w związku z art.47 pkt 1 lit.d ustawy z dnia 21.11.1967r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. Nr 44, poz.220 ze zm.) i §18 pkt 1 rozporządzenia Przewodniczącego Komitetu Pracy i Płac z dnia 19.08.1968r. w sprawie obliczania podstawy wymiaru emerytury lub renty, zasiłków z ubezpieczenia na wypadek choroby i macierzyństwa oraz składek na ubezpieczenia społeczne (Dz. U. Nr 35, poz.246)

Przy ustalaniu podstawy wymiaru emerytury lub renty na podstawie art.15 ust.1 ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie uwzględnia się wynagrodzenia wypłaconego pracownikowi za okres odbywania ćwiczeń wojskowych przewidzianych w art.47 pkt 1 lit.d ustawy z 21.11.1967r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (§18 pkt 1 rozporządzenia Przewodniczącego Komitetu Pracy i Płac z 19.08.1968r. w sprawie obliczania podstawy wymiaru emerytury lub renty, zasiłków z ubezpieczenia na wypadek choroby i macierzyństwa oraz składek na ubezpieczenia społeczne).

Z uzasadnienia:

(...) Zważyć trzeba, że dokonane (na żądanie Sądu Okręgowego przez organ rentowy) obliczenie podstawy wymiaru ubezpieczonego w oparciu o wynagrodzenie z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia, z uwzględnieniem wynagrodzeń za lata 1966-1977, dało wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wynoszący 82,14%, jednak odbyło się bez pominięcia 90-dniowego okresu odbywania przez ubezpieczonego ćwiczeń wojskowych od 1 września 1969r. Trafnie wskazuje skarżący, iż w okresie, w którym M. O. odbywał owe ćwiczenia, art.47 ust.1 lit.d ustawy z 21 listopada 1967r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej stanowił, iż żołnierzami w czynnej służbie wojskowej są osoby, które (...) odbywają ćwiczenia wojskowe. Choć przy tym ubezpieczony zachował prawo do wynagrodzenia za sporny okres, wypłaconego przez jego pracodawcę, to jednak §18 pkt.1 rozporządzenia Przewodniczącego Komitetu Pracy i Płac z 19 sierpnia 1968r. w sprawie obliczania podstawy wymiaru emerytury lub renty, zasiłków z ubezpieczenia na wypadek choroby i macierzyństwa oraz składek na ubezpieczenia społeczne stanowił, że podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowią w uspołecznionych zakładach pracy zarobki w gotówce (...), z wyłączeniem ponadto wynagrodzeń wypłacanych żołnierzom. Z tych przyczyn zaskarżony wyrok należało skorygować, przez pominięcie w podstawie wymiaru świadczenia obliczonej z 20

najkorzystniejszych lat wybranych z całego okresu ubezpieczenia (art.111 ust.1 pkt.3 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych) 90-dniowego okresu ćwiczeń wojskowych (...).

*Przewodniczący: SSA Wojciech Bzibziak
Sędziowie: SSA Alicja Kolonko
SSA Witold Nowakowski (spr.)*

5.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 22 lipca 2010r.

III AUa 3185/09

Art.15 ust.1 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r., Nr 153, poz.1227 ze zm.) w związku z załącznikiem 22A do Układu Zbiorowego Pracy dla Przemysłu Hutniczego z dnia 28.09.1957r.

Specjalne wynagrodzenie roczne za wieloletnią pracę w hutnictwie określone w załączniku 22A do Układu Zbiorowego Pracy dla Przemysłu Hutniczego z 28.09.1957r. stanowiło nagrodę wypłacaną okolicznościowo, która nie podlegała włączeniu do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne.

Z uzasadnienia:

(...) Tymczasem z zasad przyznawania specjalnego wynagrodzenia rocznego (kwartalnego) za wieloletnią pracę w hutnictwie, określonych załącznikiem nr 22A do Układu Zbiorowego Pracy dla Przemysłu Hutniczego z 28.09.1957r. wynika w szczególności, że wynagrodzenie to było przyznawane poszczególnym kategoriom pracowników w zróżnicowanej wysokości, ustalonej w odniesieniu do stawki wynagrodzenia zasadniczego oraz do przepracowanego okresu, przy czym okresem obrachunkowym do ustalenia tego wynagrodzenia był okres roczny od dnia 1 kwietnia do 31 marca (§4 ust.1), czasokres pracy uprawniającej do specjalnego wynagrodzenia rocznego (kwartalnego) liczył się od dnia zatrudnienia w hutnictwie po wyzwoleniu w 1945r. do dnia 1 kwietnia każdego kolejnego roku (§4 ust.2), zaś wynagrodzenie to było wypłacane każdego roku w miesiącu maju, w okresie obchodów „Dnia Hutnika” (§4 ust.3). Ponadto prawa do tego wynagrodzenia pozbawione były osoby, otrzymujące analogiczne specjalne wynagrodzenie za wysługę lat z innych tytułów (§4 ust.6). Prawa do tego wynagrodzenia w całości lub w części mógł pracownika pozbawić dyrektor przedsiębiorstwa za naruszenia dyscypliny pracy, niedbałe wykonywanie obowiązków służbowych i w innych sytuacjach, a ewentualne spory w tym zakresie rozstrzygane były przy udziale rady zakładowej (§7), wreszcie zgodnie z §8 ust.1 wynagrodzenie to zwolnione było „od podatku i wszelkich innych obciążeń”.

Układ Zbiorowy Pracy dla Przemysłu Hutniczego z dnia 30.12.1974r. również przewidywał specjalne wynagrodzenie za wysługę lat, uregulowane w załączniku nr 9 do Protokołu Dodatkowego z 30.12.1975r., ustalone procentowo od wynagrodzenia zasadniczego, w zależności od ilości przepracowanych lat.

Sposób wypłaty spornego wynagrodzenia (jednorazowy, coroczny, z okazji Dnia Hutnika, uzależniony nie tylko od przepracowania określonego czasu, ale i od jakości wykonywanej pracy) wskazuje, że wbrew ustaleniu Sądu Okręgowego nie był to dodatek stażowy do wynagrodzenia,

lecz wypłata o charakterze nagrodowym, okolicznościowym i jako taka nie podlegała włączeniu do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne (...).

*Przewodniczący: SSA Lena Jachimowska
Sędziowie: SSA Maciej Pacuda
SSA Alicja Kolonko (spr.)*

6.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 29 czerwca 2010r.

III AUa 3227/09

Art.32 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r., Nr 153, poz.1227) w związku z §8a rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz.43 ze zm.)

Praca na stanowiskach konserwatorów maszyn i urządzeń przeróbki mechanicznej węgla – elektromonterów i elektryków wysokiego napięcia w zakładzie przeróbki mechanicznej węgla nie stanowi pracy wykonywanej „bezpośrednio przy przeróbce mechanicznej węgla w zakładach górniczych” wymienionej pod poz.9 działu IV wykazu B stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, a w konsekwencji nie podlega uwzględnieniu przy ustalaniu uprawnień do emerytury na podstawie §8a tego rozporządzenia.

*Przewodniczący: SSA Witold Nowakowski (spr.)
Sędziowie: SSA Wojciech Bzibziak
SSA Alicja Kolonko*

7.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 25 czerwca 2010r.

III AUa 3891/09

Art.50c ust.1 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r., Nr 153, poz.1227 ze zm.)

Zatrudnienie na stanowisku geologa „w przedsiębiorstwach lub innych podmiotach geologicznych” wykonujących prace z zakresu geologii bezpośrednio na odkrywce nie stanowi pracy górniczej w rozumieniu art.50c ust.1 ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Z uzasadnienia:

(...) Do tej daty (31.12.2006r. – przyp. W. Bzibziak) obowiązywała również treść przepisu art. 36 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS zawierająca jeszcze pkt 11 o treści (praca górniczą jest praca): „w przedsiębiorstwach i innych podmiotach miernictwa górniczego lub geologicznych, jeżeli zatrudnienie jest wykonywane bezpośrednio przy pomiarach z zakresu miernictwa górniczego, geologii i hydrologii; pracownikom zatrudnionym w tych przedsiębiorstwach i podmiotach uznaje się za pracę górniczą te miesiące zatrudnienia, w których co najmniej połowę dniówek roboczych przepracowali pod ziemią”.

Ubezpieczony, który wykonywał pracę geologa zatrudnionego w „innym podmiocie geologicznym” wykonującym prace z zakresu geologii bezpośrednio na odkrywce, zgodnie z powyższym brzmieniem przepisu spełniałby warunki do zaliczenia swojej pracy w Przedsiębiorstwie Geologicznym w K. do pracy górniczej jako, że interpretacja aktu niższego rzędu (Zarządzenie Nr 9 Min. Przemysłu i Handlu z dnia 23.12.1994r. – załącznik nr 2) konsekwentnie zmierzała do uznania, że wymóg połowy dniówek roboczych z pkt 11 art.36 ust.1 ustawy dotyczy nie tylko pracy pod ziemią, ale również pracy na odkrywce.

Obecnie, po zmianie przepisów dotyczących emerytur górniczych, w art. 50c ust. 1 ustawy o FUS, ustawodawca nie zamieścił już pkt 11, a zatem praca ubezpieczonego zatrudnionego w Przedsiębiorstwie Geologicznym wykonującym dla kopalń węgla brunatnego prace z zakresu geologii, nie stanowi pracy górniczej. Nie jest również pracą równorzędną z pracą górniczą.

Nietrafny jest zarzut apelacji, że pracę ubezpieczonego należy zakwalifikować do prac wymienionych w pkt 4 artykułu 50c ust.1. Przepis ten w brzmieniu: „na odkrywce w kopalniach siarki i węgla brunatnego przy ręcznym lub zmechanizowanym urabianiu, ładowaniu oraz przewozie nadkładu i złoża, przy pomiarach w zakresie miernictwa górniczego oraz przy bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń wydobywczych, a także w kopalniach otworowych siarki oraz w przedsiębiorstwach i innych podmiotach wykonujących roboty górnicze dla kopalń siarki i węgla brunatnego, na stanowiskach określonych w drodze rozporządzenia przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki i ministrem właściwym do spraw Skarbu Państwa” przeniesiony został w całości z art.36 ust.1 pkt 4 i różni się zasadniczo od treści uchylonego pkt 11, ponieważ dotyczy tylko prac górniczych. Prace z zakresu miernictwa górniczego, hydrologii i geologii zostały zatem wyłączone z pojęcia „pracy górniczej” uprawniającej do nabycia prawa do emerytur górniczych i Sąd Apelacyjny uważa, że był to celowy zabieg ustawodawcy wynikający z konsekwentnego realizowania reformy ubezpieczeń społecznych (...).

Przewodniczący: SSA Ewa Piotrowska (spr.)
Sędziowie: SSA Jolanta Anston
SSA Maria Małek-Bujak

8.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 20 maja 2010r.

III AUa 3616/09

Art.74 ust.3 w związku z art.107a ust.4 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r., Nr 153, poz.1227 ze zm.)

W wypadku ustania prawa do renty rodzinnej jednej z kilku uprawnionych osób i niepoinformowaniu o tym organu rentowego, ponowne ustalenie wysokości świadczenia dla pozostałych osób następuje od miesiąca, w którym organ rentowy powziął wiadomość o tym fakcie, a nie od miesiąca zaistnienia przyczyny powodującej ustanie prawa do tego świadczenia.

*Przewodniczący: SSA Wojciech Bzibziak
Sędziowie: SSA Alicja Kolonko
SSA Witold Nowakowski (spr.)*

Uwaga:

Zob. również w tej kwestii wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 31.01.2008r., sygn. III AUa 2461/06, publik. Biuletyn Sądu Apelacyjnego w Katowicach 2008, nr 4, poz.6 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 13.12.2007r., sygn. III AUa 2497/06, publik. Biuletyn Sądu Apelacyjnego w Katowicach 2008, nr 3, poz.8.

9.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 22 czerwca 2010r.

III AUa 3913/09

Art.83 ust.1 w związku z art.138 ust.1 pkt 1 i art.134 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r., Nr 153, poz.1227 ze zm.)

Podjęcie przez osobę uprawnioną do renty rodzinnej przyznanej w drodze wyjątku pracy w niepełnym wymiarze czasu pracy i pobieranie w trakcie tego zatrudnienia zasiłku chorobowego, świadczenia rehabilitacyjnego i zasiłku macierzyńskiego pozwala na przyjęcie, iż w tym czasie nie uzyskiwała ona środków zapewniających niezbędne utrzymanie powodujących ustanie prawa do posiadanego świadczenia, a w konsekwencji, że nie jest zobowiązana do jego zwrotu.

Z uzasadnienia:

(...) Przypomnieć również należy, iż zgodnie z treścią art.83 ust.1 cytowanej ustawy ubezpieczonym oraz pozostałym po nich członkom rodziny, którzy wskutek szczególnych okoliczności nie spełniają warunków wymaganych w ustawie do uzyskania prawa do emerytury

lub renty, nie mogą – ze względu na całkowitą niezdolność do pracy lub wiek – podjąć pracy lub działalności objętej ubezpieczeniem społecznym i nie mają niezbędnych środków utrzymania, Prezes Zakładu może przyznać w drodze wyjątku świadczenia w wysokości nieprzekraczającej odpowiednich świadczeń przewidzianych w ustawie.

Niewątpliwie jedną z przesłanek warunkujących przyznanie świadczenia w drodze wyjątku jest brak po stronie osoby ubiegającej się o to świadczenie niezbędnych środków utrzymania.

Bezspornym jest, iż w okresie objętym sporem ubezpieczona kontynuowała naukę najpierw w Powiatowym Centrum Kształcenia Ustawicznego w W., a następnie w Niepublicznej Szkole Policealnej dla Dorosłych Śląskiego Centrum Kształcenia Zawodowego "P." w J.

Faktem jest także, iż poczynając od 26 listopada 2007 podjęła pracę w A. P. Sp. z o.o. w Centrum Handlowym w Ż.

Biorąc jednak pod uwagę wymiar czasu jej pracy – $\frac{3}{4}$ etatu oraz fakt, iż na czas zatrudnienia u wskazanego wyżej pracodawcy składał się w zasadzie okres pobierania zasiłku chorobowego, świadczenia rehabilitacyjnego i zasiłku macierzyńskiego, zdaniem Sądu Apelacyjnego, słusznie Sąd I instancji przyjął, iż w omawianym okresie ubezpieczona istotnie nie uzyskała środków zapewniających jej niezbędne utrzymanie, powodujących ustanie uprawnień do renty rodzinnej po zmarłej matce przyznanej w drodze wyjątku.

W rezultacie zasadnym jest również stwierdzenie przez ten Sąd, iż pobrane przez odwołującą w okresie od 1 grudnia 2007 do 31 stycznia 2008 i od 1 września 2008 do 31 grudnia 2008 świadczenie nie ma przymiotu nienależnie pobranego w rozumieniu powołanego wyżej przepisu, co zwalnia ją z obowiązku zwrotu tego świadczenia (...).

*Przewodniczący: SSA Antonina Grymel (spr.)
Sędziowie: SSA Urszula Żak
SSA Lena Jachimowska*

10.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 9 czerwca 2010r.

III AUa 3917/09

Art.109 ust.1 w związku z art.110-113 oraz art.127 ust.1 i ust.2 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r., Nr 153, poz.1227 ze zm.)

Ponowne ustalenie wysokości emerytury określonej w art.53 ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych lub renty na zasadach określonych w art.110-113 tej ustawy następuje na wniosek emeryta lub rencisty, którego w tym zakresie nie mogą zastąpić działania innego podmiotu. W szczególności nie stanowi takiego wniosku zawiadomienie o wysokości przychodu osiąganego przez świadczeniobiorcę w poprzednim roku kalendarzowym składane przez zakład pracy organowi rentowemu w trybie art.127 ust.2 w związku z ust.1 ustawy 17.12.1998r.

*Przewodniczący: SSA Antonina Grymel (spr.)
Sędziowie: SSA Urszula Żak
SSA Lena Jachimowska*

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 6 maja 2010r.

III AUa 3558/09

Art.118 ust.1a ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r., Nr 153, poz.1227 ze zm.)

Art.118 ust.1a ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie dotyczy wyłącznie sytuacji wymagających ustalenia okoliczności faktycznych, lecz także wyjaśnienia, czy okoliczności takie – ustalone lub bezsporne – mają wpływ na przyznanie prawa do świadczenia lub ustalenie jego wysokości.

Z uzasadnienia:

(...) Brak jest podstaw do uznania, aby – jak chce apelujący – uregulowanie art.118 ust.1a in fine w/w ustawy (*ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – przyp. W. Bzibziak*) nie znajdowało zastosowania w niniejszej sprawie tylko dlatego, że stan faktyczny nie był w niej sporny, a zatem brak było okoliczności, których ustalenia zaniedbałby organ rentowy.

Przepis art.118 ust.1a ustawy o FUS należy odczytywać w całości oraz w nawiązaniu do przepisu ustępu 1 tegoż artykułu.

Omawiane przepisy obligują organ rentowy do wydania decyzji w terminie nieprzekraczającym 30 dni od dnia wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, przy czym za wyjaśnienie takiej okoliczności uznają także wydanie orzeczenia przez organ odwoławczy, co przecież również nie zawsze jest tożsame z koniecznością uprzedniego ustalenia stanu faktycznego w sprawie, gdyż często orzeczenie organu odwoławczego sprowadza się do przeprowadzenia poprawnej wykładni obowiązującego stanu prawnego i dokonania właściwej subsumcji bezspornego stanu faktycznego.

Uznać zatem należy, że przepis art.118 ust.1a in fine nie dotyczy wyłącznie sytuacji wymagającej ustalenia okoliczności faktycznych, lecz także wyjaśnienia – czy i jaki wpływ ustalone lub bezsporne okoliczności faktyczne mają na przyznanie prawa do świadczenia lub ustalenie jego wysokości (...).

*Przewodniczący: SSA Alicja Kolonko (spr.)
Sędziowie: SSA Witold Nowakowski
SSA Wojciech Bzibziak*

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 25 maja 2010r.

III AUa 3276/09

Art.138 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r., Nr 153, poz.1227 ze zm.)

Brak podstaw do żądania zwrotu świadczenia na podstawie art.138 ust.1 i ust.2 ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, które zostało wypłacone ubezpieczonemu w zawyżonej wysokości w oparciu o decyzję organu rentowego wykonującą prawomocny wyrok sądu apelacyjnego następnie uchylonego przez Sąd Najwyższy w wyniku uwzględnienia skargi kasacyjnej wniesionej przez ZUS.

Z uzasadnienia:

(...) Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że do wypłaty ubezpieczonemu nienależnego świadczenia doszło wskutek wydania przez organ rentowy decyzji wobec konieczności wykonania prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 17 października 2007r. (III AUa 1803/06). Wyrok ten był wykonalny z mocy prawa, a wniosek organu rentowego o wstrzymaniu wykonalności tegoż wyroku Sąd Apelacyjny w Katowicach oddalił postanowieniem z dnia 29 lutego 2008r. (III AUa 1803/06). W tej sytuacji aż do dnia wydania przez organ rentowy decyzji uwzględniającej wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2008r. (I UK 85/08), w żadnym wypadku nie można przypisać ubezpieczonemu złej woli w przyjęciu, jak się ostatecznie okazało, zawyżonego świadczenia. Przyjmując świadczenie w wysokości ustalonej przez Sąd Apelacyjny w wyroku z dnia 17 października 2007r., a następnie w wykonującej ten wyrok decyzji organu rentowego z dnia 12 marca 2008r., ubezpieczony działał w zaufaniu do tychże organów. Oddalenie wniosku organu rentowego o wstrzymanie wykonalności wyroku Sądu Apelacyjnego mogło tylko utwierdzić ubezpieczonego o słuszności tego wyroku.

Prawidłowa jest ocena Sądu I instancji, iż w zaistniałej sytuacji dochodzić od ubezpieczonego zwrotu nienależnego świadczenia może organ rentowy jedynie na gruncie przepisów prawa cywilnego, co jednak nie może mieć miejsca w postępowaniu przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych (...).

*Przewodniczący: SSA Urszula Żak (spr.)
Sędziowie: SSA Antonina Grymel
SSA Lena Jachimowska*

13.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 20 maja 2010r.

III AUa 3689/09

Art.174 ust.12 pkt 1 w związku z ust.8 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r., Nr 153, poz.1227 ze zm.)

Przy obliczaniu kapitału początkowego zaokrągleniu do setnych części procenta podlega jedynie współczynnik, o którym mowa w art.174 ust.8 ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Brak natomiast podstaw, aby takie zaokrąglenie stosować do wszystkich wyników działań częściowych uzyskiwanych w trakcie obliczania kapitału początkowego.

Przewodniczący: SSA Jolanta Pietrzak (spr.)
Sędziowie: SSA Marek Żurecki
SSA Marek Procek

14.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 18 maja 2010r.

III AUa 3654/09

Art.36 ust.1 ustawy z dnia 30.10.2002r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r., Nr 167, poz.1322)

Stwierdzenie przez inspektora pracy w trakcie kontroli u płatnika naruszenia przepisów z zakresu prawa pracy dotyczących przyczyn nieobecności pracowników, prowadzenie kart ewidencji pracy, czy świadectw pracy nie stanowi rażącego naruszenia przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy w rozumieniu art.36 ust.1 ustawy z 30.10.2002r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych uzasadniającego wystąpienie do ZUS z wnioskiem o podwyższenie płatnikowi składek o 100% stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe ustalonej na najbliższy rok składkowy.

Przewodniczący: SSA Jolanta Ansion (spr.)
Sędziowie: SSA Maria Małek-Bujak
SSA Ewa Piotrowska

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH
z dnia 25 maja 2010r.

III AUa 3534/09

Art.2 pkt 1 w związku z art.7 ust.7 ustawy z dnia 6.07.2007r. o ekwiwalencie pieniężnym z tytułu prawa do bezpłatnego węgla dla osób uprawnionych z przedsiębiorstw robót górniczych (Dz. U. Nr 147, poz.1031)

Osoby pobierające rentę rodzinną po byłych pracownikach przedsiębiorstw robót górniczych uprawnionych do bezpłatnego węgla na podstawie Układu Zbiorowego Pracy dla pracowników z zakładów górniczych z 21.12.1991r. nie nabywają prawa do ekwiwalentu na podstawie przepisów ustawy z 6.07.2007r. o ekwiwalencie pieniężnym z tytułu prawa do bezpłatnego węgla dla osób uprawnionych z przedsiębiorstw robót górniczych za okres sprzed nabycia prawa do renty.

Z uzasadnienia:

(...) W przypadku będącego przedmiotem niniejszego postępowania ekwiwalentu z tytułu prawa do bezpłatnego węgla dla osób uprawnionych z przedsiębiorstw robót górniczych, z punktu widzenia obowiązku jego realizacji przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, decydujące znaczenie ma fakt, iż świadczenie to nie posiada samodzielnego bytu i wypłacane jest przez organ rentowy wraz z pobieranymi przez osoby uprawnione świadczeniami emerytalno – rentowymi. Jednocześnie z uwagi na swój osobisty charakter – nie podlegają dziedziczeniu.

Tym samym, sporny ekwiwalent nie może przysługiwać od tego organu za okres poprzedzający nabycie prawa do emerytury lub renty.

Wobec faktu zatem, iż prawo do renty rodzinnej odwołująca nabyła dopiero od dnia 15 lipca 2008, jak słusznie zarzuca organ rentowy, nie spełnia ona przesłanek do przyznania spornego ekwiwalentu za lata 2004-2005.

We wskazanym okresie wyłącznie uprawnionym do przedmiotowego ekwiwalentu pozostawał jej zmarły w dniu 15 lipca 2008 mąż – od 21 marca 1981 pobierający górniczą rentę inwalidzką, zaś od 1 lipca 1982 – górniczą emeryturę (...).

Przewodniczący: SSA Antonina Grymel (spr.)

Sędziowie: SSA Lena Jachimowska

SSA Urszula Żak